

**Koncepce vzdělávání k udržitelnému rozvoji
Olomouckého kraje
2021-2024**

Zpracovatel: Civipolis, o.p.s.

Prosinec 2020

Obsah

1	Seznam použitých zkratk	4
2	Úvod	5
2.1	Cíl koncepce	5
2.2	Postup prací na koncepci	7
3	Analytická část	8
3.1	Vazba na stávající strategie a legislativu	9
3.1.1	Mezinárodní dokumenty	9
3.1.2	Strategické dokumenty na národní úrovni	9
3.1.3	Strategické dokumenty na úrovni kraje	11
3.1.4	Vazba na legislativu	11
3.2	Subjekty formálního vzdělávání	12
3.2.1	Mateřské školy	12
3.2.2	Základní školy	13
3.2.3	Střední školy	13
3.3	Subjekty neformálního vzdělávání	13
3.3.1	Český svaz ochránců přírody – Ekocentrum Iris	14
3.3.2	Dům dětí a mládeže Olomouc, příspěvková organizace	15
3.3.3	Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.	16
3.3.4	Středisko volného času a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Doris Šumperk (dále SVČ Doris Šumperk)	16
3.3.5	Středisko volného času Atlas a Bios, Přerov	17
3.3.6	Přehled dalších nevládních neziskových organizací v oblasti VUR	18
3.4	Role vysokých škol v oblasti VUR	19
3.5	Možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve VUR	19
3.6	Celostátní aktivity v oblasti VUR	20
3.7	Aktivity Olomouckého kraje v oblasti VUR	21
3.8	Dotazníkové šetření	22
4	SWOT analýza	32
5	Návrhová část	33
5.1	Vize	33
5.2	Opatření a aktivity	33
5.2.1	Posílení kapacity VUR	36
5.2.2	Zlepšení informovanosti	37

5.2.3	Metodická podpora.....	39
5.2.4	Finanční podpora VUR.....	41
6	Přílohy.....	43
6.1	Dotazník ke zpracování nové koncepce VUR pro Olomoucký kraj	43

1 Seznam použitých zkratek

AJ	A jiné	SOU	Střední odborné učiliště
ČMMJ	Českomoravská myslivecká jednota	S.R.O.	Společnost s ručeným omezením
ČR	Česká republika	S.P.	Státní podnik
DDM	Dům dětí a mládeže	SŠ	Střední škola
EVVO	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	SVC	Středisko volného času
MŠ	Mateřská škola	UNESCO	Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	UP	Univerzita Palackého
MŽP	Ministerstvo životního prostředí	VOŠ	Vyšší odborná škola
NAPŘ.	Například	VPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
NNO	Nevládní nezisková organizace	VŠ	Vysoká škola
NPŽP	Národní program Životní prostředí	VUR	Vzdělávání k udržitelnému rozvoji
OLK	Olomoucký kraj	ZpDVPP	Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
O.P.S.	Obecně prospěšná společnost	ZpDVPP	Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	Z.S.	Zapsaný spolek
OSN	Organizace spojených národů	ZŠ	Základní škola
PdF UP	Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	Z.Ú.	Zapsaný ústav
PřF UP	Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci	ŽP	Životní prostředí
SEV	Středisko ekologické výchovy		

2 Úvod

Kvalita životního prostředí je stále aktuálnějším tématem, jež se odráží ve veřejných politikách a spoluurčuje priority relevantních aktérů na nadnárodní, státní i regionální úrovni.

Ve snaze o dosažení viditelných změn v oblasti ochrany životního prostředí sehrává klíčovou úlohu systém vzdělávání a výchovy. Osvěta a vzdělávání nejmladších generací se může stát dobrým základem pro rozvoj kompetencí celoživotního environmentálně odpovědného jednání.

ČR klade důraz na kvalitní a moderní vzdělávací systém a v oblasti vzdělávání k udržitelnému rozvoji spoléhá na aktivní zapojení všech klíčových institucí státními orgány počínaje a nestátními neziskovými organizacemi a jednotlivci konče.

Nezastupitelnou roli ve formování vzdělávací strategie mají v ČR kraje, jakožto zřizovatelé většiny středních škol a poskytovatelé dotací i pro ostatní subjekty formálního a neformálního vzdělávání. V Olomouckém kraji (OLK) je touto agendou pověřen Odbor školství a mládeže, mezi jehož klíčové oblasti působnosti patří otázky vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Jedná se např. o zajištění finanční podpory environmentálního vzdělávání na školách a zařízeních neformálního vzdělávání, informování a osvěta směrem k širší veřejnosti, komunikace se školami a školskými zařízeními aj.

2.1 Cíl koncepce

V oblasti environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty vychází OLK z víceleté koncepce, která má obecně za cíl rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání ve sféře osobní, občanské i profesní. Toto jednání lze definovat jako takové jednání, které v nynější situaci a při nynějších možnostech nejlépe vyhovuje aktuálnímu i budoucímu stavu životního prostředí.

V roce 2020 vyvstal požadavek na aktualizaci koncepce, jež by reagovala na současné problémy životního prostředí a udržitelného rozvoje, a navrhnout taková opatření, která by lépe reflektovala potřeby vzdělávacích institucí v kraji.

Předkládaná koncepce pracuje místo pojmu environmentální vzdělávání výchova a osvěta (EVVO) s širším pojmem **vzdělávání k udržitelnému rozvoji** (VUR), jež výstižněji reflektuje současné potřeby a smysl environmentální výchovy a zároveň mnohem šířeji definuje její obsah. Důvodem změny terminologie je také snaha o provázanost ochrany přírody s dalšími lidskými činnostmi a každodenní praxí.

Cílem koncepce je nejen stanovit **základní potřeby** z oblasti VUR v OLK, ale také určit **konkrétní opatření, která povedou k jejich naplnění, a stanovit konkrétní aktivity** a pro ně **indikátory splnění**. Aby byl tento cíl reálný a odpovídající skutečnosti, vychází koncepce nejen z rozboru dostupných materiálů a dokumentů, ale i z rozsáhlého dotazníkového šetření, které bylo provedeno ve spolupráci s institucemi formálního i neformálního vzdělávání. Tím je zajištěno, že cíl koncepce naplňuje skutečné požadavky, které vyplývají z nedostatků a mezer ve stávajícím systému EVVO.

Terminologické okénko:

Udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj je takový druh rozvoje, který se zároveň snaží odstranit nebo zmírnit negativní projevy dosavadního způsobu vývoje lidské společnosti. Minulý i současný vývoj založený především na ekonomickém růstu se nezvratně podepisuje na podobě a fungování naší planety. Většina přírodních zdrojů je konečná a jejich nadměrné čerpání naši planetu poškozují, jedná se tudíž v podstatě o rozvoj na dluh.

Udržitelný rozvoj proto nebere v potaz pouze ekonomický růst, ale i společenské hodnoty a přírodní bohatství. Ústřední otázkou proto je jak uchovat **kvalitu života** a zajistit potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo naplnění potřeb budoucích generací a jiných lidí. Stojí na pochopení, že **sociální, environmentální a ekonomický** pilíř společnosti jsou úzce propojeny a že nelze jeden z nich upřednostnit na úkor ostatních.

Udržitelný rozvoj sice historicky vychází z potřeby lépe chránit přírodu a životní prostředí, dnes se však vztahuje i na oblast dobrého a efektivního vládnutí a správy věcí veřejných. Aby bylo dosaženo skutečného udržitelného rozvoje, je třeba vytvářet soudržné veřejné politiky ve všech jejich formách (strategie, zákony, finanční nástroje). Toho lze dosáhnout při rozhodování podloženém fakty a zlepšováním podmínek pro účast veřejnosti, aby mohl být vytvořen smysluplný společenský dialog.

Potřeba učinit náš svět udržitelným se v posledních letech stala významnou v Evropě i ve světě. Téměř všechny země světa totiž musí řešit palčivé výzvy, jimiž jsou změna klimatu, demografické změny, ztráta úrodné půdy či prohlubující se nerovnosti. Zrychlující se technologická změna a narůstající propojování současného světa znamená, že je nutné vnímat svět v souvislostech a brát ohled na zodpovědnost každého státu vůči globálnímu společenství. V roce 2015 OSN přijalo 17 Cílů udržitelného rozvoje, jež navázaly na tzv. Rozvojové cíle tisíciletí zaměřené na problémy rozvojových zemí. Cíle udržitelného rozvoje se týkají všech států a každý může přispět k jejich naplnění.

Českou odpověď na přijetí globální rozvojové agendy Valným shromážděním OSN v New Yorku v září 2015 je Strategický rámec Česká republika 2030 (dále jen „ČR 2030“), jež přenáší do domácího prostředí 17 Cílů udržitelného rozvoje. Tento strategický dokument nahradil Strategický rámec udržitelného rozvoje z roku 2010.

ČR 2030 je klíčovým dokumentem státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života. Vláda jej schválila v dubnu 2017. V šesti klíčových oblastech shrnuje, kam rozvoj České republiky dospěl, jakým čelí rizikům a jakých příležitostí může využít. Pro každou oblast formuluje strategické i specifické cíle. Jejich naplnění leží na všech ministerstvech. Klíčové oblasti se kromě tradičních tří pilířů rozvoje (sociálního, environmentálního a ekonomického)

věnují životu v regionech a obcích, českému příspěvku k rozvoji na globální úrovni a dobrému vládnutí.

zdroj: Ministerstvo životního prostředí ČR, https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

2.2 Postup prací na koncepci

V září 2020 se konal kulatý stůl se zástupci zadavatele, zpracovatele a zainteresovaných subjektů environmentálního vzdělávání a výchovy. Cílem setkání bylo zjistit představy jednotlivých subjektů o podobě a směřování nové koncepce.

Následně bylo realizováno dotazníkové šetření mezi pedagogy formálního i neformálního vzdělávání v Olomouckém kraji. Dotazník se zaměřil mimo jiné na:

- zájem pedagogů a žáků o témata z oblasti EVVO
- priority a aktuální zaměření pedagogické a výchovné činnosti
- podmínky pro zajištění EVVO na pracovišti
- zhodnocení působení Olomouckého kraje v oblasti EVVO
- priority pro návrh nové koncepce VUR

Současně byla vypracována analytická část koncepce, která **mapuje současný stav vzdělávání k udržitelnému rozvoji v Olomouckém kraji**. Výsledky této analýzy, založené na rozboru relevantních dokumentů, společně s náměty z kulatého stolu a vyhodnocením dotazníkového šetření se staly základem SWOT analýzy a následné návrhové části koncepce.

Předkládaná koncepce byla zaslána všem zainteresovaným účastníkům kulatého stolu k připomínkám.

3 Analytická část

Analytická část koncepce má za cíl zmapovat současný stav politiky vzdělávání k udržitelnému rozvoji jak na celostátní, tak i regionální úrovni. Podává přehled strategických dokumentů, koncepcí a finančních schémat, které definují oblast VUR. Mapuje subjekty formálního a neformálního vzdělávání a hodnotí, jak realizují v praxi cíle environmentálního vzdělávání. Dále prezentuje konkrétní aktivity státních institucí (např. Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy) a Olomouckého kraje v oblasti VUR (dříve EVVO).

Terminologické okénko: Vzdělávání pro udržitelný rozvoj

Vymezení pojmu VUR

Vzdělávání pro udržitelný rozvoj je předpokladem k osvojení si takových způsobů myšlení, rozhodování a chování jedince, které vedou k udržitelnému jednání v osobním, pracovním i občanském životě. VUR se zejména zaměřuje na:

- **pochopení propojenosti a vzájemné souvislosti ekonomických, sociálních a environmentálních hledisek rozvoje, a to na lokální, národní i globální úrovni,**
- **vnímání udržitelného rozvoje jako celostního a systémového přístupu, který směřuje k ekonomicky prosperující společnosti a respektuje sociální a environmentální souvislosti a limity,**
- **rozvoj kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) pro demokratické a svobodné rozhodování ve vlastním i veřejném zájmu v souladu s právem a s principy udržitelného rozvoje.**

VUR **diferencuje** cíle, obsahy, metody, formy a prostředky na základě věkové a individuální zvláštnosti vývoje lidské osobnosti, přičemž se soustředí zejména na aktivní metody a formy vzdělávání, na vztahové, kritické a tvořivé myšlení apod.

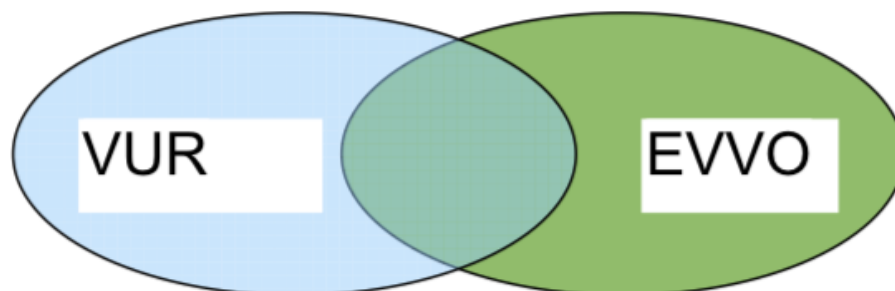
Vymezení pojmu VUR vůči environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě (EVVO)

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je etablována ve Státní politice životního prostředí jako jeden z klíčových preventivních nástrojů ochrany životního prostředí. Rozvoj EVVO v ČR je zakotven v zákoně č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, (v §13) a je dále strategicky určen Státním programem EVVO ČR3 a naplňován resorty prostřednictvím tříletých akčních plánů. Vývoj pojetí EVVO v ČR i vývoj zaměření akčních plánů Státního programu EVVO ČR ukazují dlouhodobý trend rozšiřování obsahu EVVO o témata UR. Pro Strategii VUR ČR se jedná o významné východisko, neboť v praktické rovině může VUR v ČR navázat na řadu aktivit a opatření realizovaných v rámci oblasti EVVO.

Základní rozdíl mezi EVVO a VUR je ten, že v oblasti EVVO je prioritní důraz kladen na **nejrůznější aspekty životního prostředí**, na poznávání životního prostředí, na uvědomování si nezbytnosti zachovávání podmínek života, na poznávání vztahu člověka a životního prostředí apod. Naproti tomu je VUR prioritně zaměřeno na **vzájemnou interakci a souvislosti mezi ekonomickými, sociálními, environmentálními a právními aspekty rozvoje** (globálního i

lokálního), je významně interdisciplinární povahy a široce se opírá o společenskovední disciplíny.

Strategie VUR ČR je v oblasti vzdělávání jedním z klíčových průřezových dokumentů, který **začleňuje do stávajících oblastí vzdělávání nové přístupy, metody a témata**. Státní program EVVO ČR však zůstává autonomním a klíčovým strategickým vzdělávacím dokumentem specializovaným na oblast životního prostředí s přímou vazbou na Státní politiku životního prostředí ČR.

zdroje:

Strategie VUR 2008, http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovna-koncepci/vzdelavani-udrzitelny-rozvoj/jc_svur.pdf

Podpora vzdělávání k udržitelnému rozvoji, VÚP, http://www.nuv.cz/uploads/Publikace/vup/Studie_podpora_VUR_final.pdf

3.1 Vazba na stávající strategie a legislativu

3.1.1 Mezinárodní dokumenty

Mezi nejvýznamnější strategie a dokumenty, které definují VUR na mezinárodní úrovni patří:

- **Agenda 2030**, přijatá v roce 2015 Valným shromážděním Organizace spojených národů, která stanovuje 17 cílů udržitelného rozvoje, kterých má být dosaženo do roku 2030¹
- UNESCO Globální akční program pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji 2018²
- UNESCO Education for Sustainable development: a roadmap³
- Evropa 2020 – strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění⁴.

3.1.2 Strategické dokumenty na národní úrovni

Zastřešujícím dokumentem pro veškeré koncepce, akční plány, strategie a akce v rámci EVVO/VUR je Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025, který byl vypracován Ministerstvem životního prostředí a schválen vládou 20. července 2016. Státní program představuje klíčovou národní strategii pro oblast EVVO/VUR a přináší vize, cíle a opatření, na nichž se budou podílet orgány státní správy, kraje, obce a města, školy, střediska ekologické výchovy a ekologické

¹ Více o agendě 2030 na <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

² Kompletní znění GAP https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/246270e.pdf

³ Kompletní dokument Vzdělávání pro udržitelný rozvoj - <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374802>

⁴ Kompletní znění dokumentu Evropa 2020 https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/Evropa_2020_cz_Sdeleni_EK.pdf

poradny, neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, zoo, botanické zahrady, lesnické instituce a knihovny. Tento program stanovuje hlavní cíl EVVO/VUR a Environmentálního poradenství, který byl zmíněn již v úvodu této koncepce – rozvoj kompetencí potřebných pro environmentálně odpovědné jednání – a k jehož naplnění směřují veškeré koncepce, akční plány, strategie a akce v rámci EVVO/VUR v České republice.

Pro tuto koncepci je v návaznosti na **Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025**⁵ naprosto nezbytné, aby její cíle korelovaly s cíli tohoto programu, čímž bude dosahovat větší provázanosti s dalšími environmentálními strategiemi, které vznikají v jiných krajích. A také korelovaly se **Strategickým rámcem Česká republika 2030**, který udává směr udržitelného rozvoje ČR.

Další dokumenty na národní úrovni, které se vztahují k vzdělávání, udržitelnému rozvoji a životnímu prostředí:

- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030
- Metodický pokyn MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) z roku 2008
- Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR
- Politika ochrany klimatu v ČR
- Podpora vzdělávání k udržitelnému rozvoji – Studie
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, ve vzdělávací oblasti Dítě a svět jsou vytyčeny cíle a postupy vzdělávání v environmentální oblasti pro mateřské školy
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, environmentální výchova je samostatné průřezové téma, témata udržitelného rozvoje se prolínají i do dalších průřezových témat (např. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech) a do vzdělávacích oblastí – hlavně Člověk a jeho svět (1. stupeň ZŠ), Člověk a společnost (2. stupeň ZŠ), Člověk a příroda (2. stupeň ZŠ). Nicméně témata VUR lze uchopit jako mezipředmětová a lze je tedy aplikovat do všech předmětů na ZŠ.
- Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, environmentální výchova je samostatné průřezové téma, témata udržitelného rozvoje se prolínají i do dalších průřezových témat (např. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech) a do vzdělávacích oblastí – hlavně Člověk a společnost, Člověk a příroda. Nicméně témata VUR lze uchopit jako mezipředmětová a lze je tedy aplikovat do všech předmětů na gymnáziích.
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019-2023
- Strategický rámec Česká republika 2030
- Implementační plán Strategického rámce Česká republika 2030

⁵ Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016–2025

[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_evvo_ep_2016_2025/\\$FILE/OFDN-SP_EVVO_EP_%202016_2025-20160725.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_evvo_ep_2016_2025/$FILE/OFDN-SP_EVVO_EP_%202016_2025-20160725.pdf)

3.1.3 Strategické dokumenty na úrovni kraje

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta je v Olomouckém kraji systematicky naplňována od roku 2004, kdy byla zpracována první koncepce EVVO⁶, na niž tato koncepce VUR přímo navazuje.

Cílem této koncepce bylo zvýšit kvalitu života obyvatel Olomouckého kraje v souvislosti s široce koncipovanou preventivní osvětou v oblasti ochrany životního prostředí a zamezení budoucích škod. Cílovými skupinami byly: veřejnost, MŠ, ZŠ, SŠ, SOU, VŠ, instituce mimoškolní výchovy a vzdělávání dětí a mládeže (děti, žáci, ředitelé, pedagogičtí, nepedagogičtí, provozní a vědeckí pracovníci, metodikové). Koncepce se také zabývala oblastí environmentálního vzdělávání a osvěty ve veřejné správě, podnikové sféře, střediscích ekologické výchovy a nestátních neziskových organizacích. Koncepce přinášela konkrétní návrhy opatření pro všechny cílové skupiny, včetně stanovení jejich silných a slabých stránek, nejčastěji zmiňovaných problémů a faktů o počtech probíraných institucí.

Další důležité dokumenty a strategie, které na krajské úrovni mapují problematiku EVVO a životního prostředí obecně, jsou:

- Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015–2020, kde je zlepšování podmínek pro vzdělávání v MŠ, ZŠ a SŠ stanoveno jako jedna z hlavních priorit, která zahrnuje i rozvoj environmentálního vzdělávání a zvyšování kvalifikace pedagogických pracovníků
- Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2021–2027 s výhledem do roku 2030
- On-line publikace Ekologická výchova Olomouckého kraje – přehled vzdělávacích aktivit pro školy a školská zařízení ve školním roce 2020/2021
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2020-2024
- Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Olomouckém kraji za příslušný školní rok
- Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje
- Zpráva o stavu životního prostředí

3.1.4 Vazba na legislativu

VUR má jasně danou legislativu, kterou se musí řídit a následovat ji. Všeobecné podmínky pro EVVO stanovuje zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.⁷ Další legislativa vymezující povinnosti a práva krajů:

- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

⁶ Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty Olomouckého kraje

<https://www.olkraj.cz/strategie-koncepce-vyrocní-zpravy-cl-281.html>

⁷ Výchova, osvěta a vzdělávání se provádějí tak, aby vedly k myšlení a jednání, které je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k účtě k životu ve všech jeho formách. Toto ustanovení se týká veškerého vzdělávání, výchovy a osvěty a měly by se jím řídit všechny subjekty, které se oblasti EVVO dotýkají.

- zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků ve znění vyhlášky č. 412/2006 Sb.

3.2 Subjekty formálního vzdělávání

K subjektům formálního vzdělávání patří MŠ, ZŠ, SŠ a VOŠ. V těchto školách bylo zjišťováno, jak zajišťují programy a vzdělávání v rámci EVVO, jaké akční programy pro to využívají, jaké mají zázemí, dispozice a časovou dotaci.

3.2.1 Mateřské školy

V Olomouckém kraji k roku 2020 funguje 171 samostatných mateřských škol zřizovaných obcí, 178 součástí jiné příspěvkové organizace, 21 soukromých MŠ, 5 církevních MŠ a 4 lesní mateřské školy.

Přehled lesních soukromých mateřských škol:

- Lesní mateřská škola Bažinka, školská právnická osoba
- Lesní mateřská škola DUHOVKA, školská právnická osoba
- Lesní mateřská škola Sofisa, školská právnická osoba
- Lesní mateřská škola Sluněnka, školská právnická osoba

Celkem 111 MŠ je zapojeno do programu MRKVIČKA⁸, který podporuje ekologickou výchovu u předškolních dětí. Tento program je zajišťován sítí středisek ekologické výchovy Pavučina. Do mezinárodního programu Ekoškola⁹ je zapojeno 57 mateřských škol.

Počet dětí 22 466, učitelů 2 144, tedy na jednoho učitele připadá více než 11 dětí. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání stanovuje vzdělávací oblast Dítě a svět. V jeho rámci učitel v environmentální oblasti směřuje u dítěte k založení elementárního povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a

⁸ **MRKVIČKA** (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy pro mateřské školy) je dlouhodobý celostátní program, který realizuje Pavučina od roku 2007, a do kterého je zapojeno přes 900 mateřských škol ze všech krajů ČR. - <http://www.pavucina-sev.cz/rubrika/71-PROGRAMY-MRKVICKA/index.htm>

⁹ Ekoškola (Eco-School) je mezinárodní program environmentální výchovy pro žáky základních a středních škol. Cílem projektu je učinění několika konkrétních a praktických kroků, které vedou k ekologickému chování osob se školou spjatých (žáci, učitelé, ostatní zaměstnanci školy, rodiče, komunita). Program Ekoškola vede aktéry ke vzájemné spolupráci a tak k dosažení cíle - dovést každodenní chod školy k tomu, aby byl co nejšetrnější k životnímu prostředí.

V rámci tohoto projektu žáci se učí o environmentálních tématech a usilují o vytvoření školy, která bude šetrná vůči životnímu prostředí. Všichni aktéři školního kolektivu usilují o minimalizaci produkce odpadů, o jejich třídění, o minimalizaci spotřeby energií a vody. Cílem programu je také zlepšování životního prostředí v okolí školy a v místní oblasti. Po dosažení určených limitů je škole udělen mezinárodní titul EKOŠKOLA, tím škola získá vlastní logo a vlajku.

V České republice koordinuje tento projekt Sdružení TEREZA. <http://terezanet.cz/cz/ekoskola>

konče globálními problémy celosvětového dosahu. Usiluje rovněž o vytvoření elementárních základů pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Střediska ekologické výchovy na území Olomouckého kraje nabízejí mateřským školám ekologické výukové programy, které tvoří podstatnou část jejich nabídky.

3.2.2 Základní školy

V Olomouckém kraji je v roce 2020 272 základních škol zřizovaných obcí, dále 5 soukromých ZŠ a 2 církevní ZŠ. V OLK je 53 795 žáků ZŠ a 4 028 učitelů, na jednoho učitele tedy připadá téměř 14 žáků. Základní školy se zapojují do různých ekologických, environmentálních programů a programů udržitelného rozvoje, jako je program MRKEV¹⁰, Klub ekologické výchovy, Ekoškola, Světová škola aj.

Environmentální výchova na základních školách je ukotvena v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Jejím cílem je vést jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, včetně vedení k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí, rozvíjení porozumění souvislostem v přírodě, vztahům člověka a prostředí.

3.2.3 Střední školy

V Olomouckém kraji je k roku 2020 celkem 91 středních škol, z čehož je 73 středních odborných škol a 19 gymnázií. Zřizovatelem některých středních škol je OLK. Střední školy v OLK navštěvuje téměř 27 000 žáků a vyučuje v nich 2 500 učitelů. Na jednoho učitele připadá 11 žáků. SŠ v OLK se zapojují do různých ekologických programů, jako je Ekoškola, GLOBE, Světová škola, Dešťovka, Škola v lese – Les ve škole atd. Žáci středních škol se také mohou zapojit do středoškolské odborné činnosti (SOČ).

V Rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia se klade důraz na posun k oborově integrované výuce za účelem propojení poznatků a zkušeností tak, aby tyto poznatky mohly být využity v praxi. Cílem této integrace je uvědomění odpovědnosti člověka za další vývoj na planetě a nutnost udržitelnosti využívání přírodních zdrojů, aby nebyla narušena stabilita a uvědomění, že výsledků lze dosáhnout již malými změnami každodenního chování.

Pro SOŠ neexistuje jednotný rámcový program, tedy i environmentální výchova, její provádění, cíle a postupy se liší.

Přehled středních škol, které nabízejí obory zaměřené na ekologii a lesnictví:

- Střední odborná škola lesnická a strojírenská Šternberk (obor Ekologie a životní prostředí),
- Střední lesnická škola, Hranice, Jurikova 588 (obor Lesnictví),
- Střední odborná škola, Šumperk, Zemědělská 3 (obor Ekologie a životní prostředí),
- Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Uničov (obor Průmyslová ekologie).

3.3 Subjekty neformálního vzdělávání

V rámci EVVO participují také instituce neformálního vzdělávání, které výraznou měrou přispívají k realizaci záměrů EVVO, proto je nutno nevynechat je. Instituce neformálního vzdělávání jsou centra ekologické výchovy, domy dětí a mládeže, nevládní neziskové

¹⁰ **MRKEV** (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) je dlouhodobý celostátní program, který realizuje Pavučina od roku 2001, a v současné době je do tohoto programu **zapojeno téměř 700 základních a středních škol ze všech krajů ČR**. - <http://www.pavucina-sev.cz/rubrika/70-PROGRAMY-MRKEV/index.htm>

organizace a další. Jejich přínos spočívá v provozování zájmových kroužků, organizaci pobytových programů a školení žáků i pedagogů. Kompletní seznam domů dětí a mládeže je k dispozici na stránkách kraje¹¹.

3.3.1 Český svaz ochránců přírody – Ekocentrum Iris

Ekocentrum Iris vzniklo v roce 2002 v rámci aktivit Českého svazu ochránců přírody, Regionálního sdružení Iris.

Ekocentrum dlouhodobě působí na širokou veřejnost, děti i dospělé v Prostějově i v širokém okolí. Mateřským, základním i středním školám Prostějova i okolí nabízí ekologické výukové programy věnující se různým environmentálním tématům. Výukové programy se těší stále rostoucímu zájmu pedagogů, a v návaznosti na jejich potřeby a požadavky nabídku výukových programů každoročně rozšiřuje a zkvalitňuje. Pro školy dále připravuje různé soutěže a stezky, jako např. místní i krajské kolo celostátní soutěže Zlatý list. Dále vzdělávací stezky v botanické zahradě a v městských sadech. V létě v Ekocentru probíhají příměstské dětské tábory s environmentálním zaměřením.

Ekocentrum mnoho let pořádá v Prostějově na hlavním náměstí oslavy Dne Země, Dne životního prostředí a Dne stromů. Pro veřejnost tradičně organizuje akce na pomoc přírodě, např. v rámci kampaně „Uklidme si svět“ úklid odpadů v biokoridoru Hloučela.

Ekocentrum téměř každý víkend organizuje odborné vycházky a exkurze pro širokou veřejnost nebo vycházky s hravými aktivitami pro rodiny s dětmi. V poslední době se také věnuje vzdělávání seniorů. V rámci Mezigeneračního klubu pro ně připravuje každou středu vycházky na zajímavá místa v našem regionu. Pro pedagogy pravidelně pořádá semináře a odborné exkurze. Velké přízní se těší např. každoroční geologické exkurze.

Pro veřejnost připravuje nejen besedy s odborníky, ale také tvořivé a výtvarné dílny. Často se zaměřuje na recyklační nebo re-use tvoření. Na podporu biodiverzity vyrábí s veřejností ptačí budky a krmítka, která instaluje v městských parcích a v biokoridoru Hloučela. Dobré zkušenosti má také s výrobou napajedel pro ptáky, krmítek pro motýly, nebo s výrobou žabích domečků a hmyzích hotelů. Každým rokem také zapojuje veřejnost do sázení stromů.

V minulých letech Ekocentrum vytvořilo a instalovalo dvě naučné stezky v okrese Prostějov, a to v Přírodním parku Velký Kosíř a v Prostějově v biokoridoru Hloučela. Ke každé z nich vydalo průvodce, a to jak publikaci, tak leták. Dále instalovalo celkem 14 informačních panelů na chráněná území okresu Prostějov. V rámci publikační činnosti vydalo regionální učebnici geologie Kámen mluví a mnoho publikací o přírodě našeho regionu, např. Chráněná území Prostějovska, Památné stromy Prostějovska, Vzácné rostliny Prostějovska, Parky a stromy města Prostějova, Botanická zahrada v Prostějově, Mokřady Dražanské vrchoviny, letáky o prostějovských parcích (5 druhů), letáky o říčkách našeho regionu (4 druhy), mapu studánek na Prostějovsku, dále různé metodické materiály pro školy, pexesa, omalovánky, samolepky apod.

V Ekocentru funguje ekoporadna a sběrné místo pro Záchranou stanici volně žijících živočichů z Němčic nad Hanou. V neposlední řadě Regionální sdružení Iris jako akreditovaný Pozemkový spolek Prostějovsko již téměř 30 let pravidelně pečuje o mnoho přírodně cenných území okresu Prostějov.

¹¹ Adresář škol a školských zařízení
<http://www.olkraj.cz/adresar-skol-a-skolskych-zarizeni-cl-276.html>

3.3.2 Dům dětí a mládeže Olomouc, příspěvková organizace

Dům dětí a mládeže Olomouc je příspěvkovou organizací zřizovanou Olomouckým krajem, poskytující zájmové vzdělávání. Poskytuje především osobnostní rozvoj dětí, žáků a studentů v oblasti zájmového vzdělávání a zaměřuje se na formování osobnosti mladého člověka, na podporu rozvoje jeho přirozených zájmů, potřeb a talentu, jednou z nich je oblast environmentálního vzdělávání.

Dům dětí a mládeže Olomouc, příspěvková organizace má vytvořenou širokou nabídku výchovně vzdělávacích programů s prvky ekologické a environmentální výchovy pro MŠ a první stupeň ZŠ, kterou každoročně obnovuje a nabízí školám na webových stránkách DDM. Programy probíhají ve vnitřních prostorách DDM a ve venkovní ekologické učebně a jsou založeny na principech zážitkové pedagogiky a jsou co nejvíce interaktivní. V současné době nabízí asi 40 programů. K některým programům vytvořilo DDM soubory pracovních listů, které umožňují pedagogům v dalších hodinách na ekoprogram navázat a dál s danou tematikou pracovat.

DDM Olomouc organizuje velké akce v oblasti environmentálního vzdělávání pro školy a širokou veřejnost. Den Země v Zoologické zahradě je tradiční akce již desítky let, zaměřená na širokou veřejnost, přístupnou formou přibližuje některou z aktuálních problematik světové ochrany zvířat a udržitelného rozvoje. Posledním zpracovaným námětem jsou mokřady (Putování kapybary Báry). Den Země pro nejmenší – tradičně probíhá každý rok kolem 22. dubna. Akce je určena pro mateřské školy a první stupeň základních škol z Olomouce a okolí. Pro děti DDM vždy připraví několik naučných a hravých stanovišť, kde se zábavnou formou naučí něco z přírodovědy, ekologie a ochrany životního prostředí. Každý rok má Den Země jedno ústřední téma, v minulých letech to byla například Cesta kolem světa, V říši hmyzu nebo Pohádkové lesy. Na pracovišti Janského akce probíhá pro okolní školy ve venkovní ekologické učebně posledním zpracovaným námětem je udržení vody v městské krajině (Voda nad zlato).

Dále DDM pořádá:

- podzimní akce pro rodiče s menšími dětmi, např. Ještěrka Emča, Pěnkava Katka aj. na přírodovědné stezce v Rozáriu,
- každoroční výtvarnou soutěž Poznej a chraň, každý rok motivované nějakým zaměřením,
- a výstavy fotografií Příroda Olomoucka – v Galerii DDM každým rokem vystaveno 150 – 200 fotografií,
- spontánní aktivity v oblasti environmentálního vzdělávání související s venkovní ekologickou učebnou na zahradě DDM Olomouc, Janského 1, která veřejnosti nabízí vybudované dřevěné prvky spojené s poznáváním přírody, jako hmyzí hotely a pítka pro ptáky několika typů, procházku bylinkovou zahradou a jedlou zahrádku s místními druhy dřevin, hry v zahradě a přírodovědné „Stezky na plotě“,
- tábory a s nimi spojené aktivity související s poznáváním a ochranou přírody,
- rybářské tábory pobytové a příměstské,
- tábor v zoologické zahradě na Svatém Kopečku,
- tábory mladých ochránců přírody a poznávací týdenní expedice do chráněných území České republiky.

Prvky environmentální výchovy a výchovy k udržitelnému životu se objevují v podstatě v činnostech všech kroužků (rybářský kroužek, výtvarný kroužek, ochránci přírody – oddíl Lid

Medvědího potoka a kroužky pro předškoláky), děti třídí odpad, neplýtvají materiálem k činnosti, výtvarné kroužky tvoří z odpadových materiálů.

DDM Olomouc provozuje ZOO klub, který pracuje v prostorách ZOO Olomouc, pečuje o 160 ptačích budek v Lesích České republiky, s.p. a v 25 budek v Botanické zahradě a Rozáriu.

Dále se aktivně zapojuje do soutěží a přehlídek vyhlašovaných MŠMT. Konkrétně organizuje okresní kola Biologické olympiády kategorie C a D, regionální a krajské kolo soutěže Zlatý list.

3.3.3 Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.

Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s. (dále jen Sluňákov) je obecně prospěšná společnost nabízející prožitky a poznání, které rozvíjejí uctivý vztah člověka k přírodě i k sobě samému. Nabízí širokou škálu aktivit v oblasti environmentálního vzdělávání pro školy i širokou veřejnost.

Sluňákov vznikl jako pokračovatel místního Českého svazu ochránců přírody, stal se součástí Odboru životního prostředí Magistrátu města Olomouc a od roku 2007 je obecně prospěšnou společností založenou Svazem měst a obcí. Sluňákov se rozvíjel se zejména díky podpoře Statutárního města Olomouce od roku 1992.

Pro školy připravuje a realizuje denní programy s pobytovými programy, semináře pro učitele, metodické materiály, environmentální akce (Dny Země, Odpadová olympiáda, aj.). Spolupracuje s Univerzitou Palackého na výuce, praxích studentů, dobrovolnickém centru.

Pro veřejnost nabízí areál Dům přírody Litovelského Pomoraví (od roku 2014), jako návštěvnické centrum o této chráněné krajinné oblasti, která má podobu galerie v přírodě s uměleckými instalacemi Františka Skály, Miloše Šejna, Miloslava Fekara a Marcela Hubáčka. Ojedinelé vzdělávací centrum vzniklo na základě interpretačního plánu krajiny vytvořeného Sluňákovem, s typickými biotopy lužní krajiny, rybníkem, archeologickou expozicí a vycházkovým okruhem.

Další velkou akcí pro veřejnost je festival Ekologické dny Olomouc, který již 30 let umožňuje vytvářet prostor pro diskusi mezi vědci a laiky, mezi generacemi, mezi úředníky a environmentalisty, prostor pro společnou poradou o našem světě, který ovlivňují ekologické problémy. Festival navštěvuje každoročně okolo 20 000 lidí.

Dále připravuje cyklus pravidelných besed Ekologické večery (od roku 1993), Dny pro rodiče a děti, tematické dny v galerii v přírodě, komentované vycházky, výlety a exkurze do krajiny, výstavy a kulturní akce vytvářející bližší vztah k přírodě, akce pro mateřská centra, zdravotně postižené i seniory.

3.3.4 Středisko volného času a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Doris Šumperk (dále SVČ Doris Šumperk)

Hlavním úkolem SVČ Doris v oblasti EVVO je snaha o stálé působení na zvyšování ekogramotnosti obyvatel a utváření ekologického povědomí přispívajícího k realizaci trvale udržitelného rozvoje života naší společnosti.

SVČ Doris Šumperk poskytuje EVVO v rámci dvou pracovišť. V budově Vily Doris v Šumperku sídlí Středisko ekologické výchovy Doris Šumperk, které žákům a studentům nabízí jednodenní ekologické výukové programy. Také působí jako ekoporadenské místo a pořadatel osvětových akcí pro veřejnost. Mezi nejznámější a hojně navštěvované akce patří Den Země, Vítání ptačího zpěvu, Podzimní festival ptactva a Medový den. Pedagogové ze SEV Doris Šumperk také vymýšlí a graficky vytváří výukové pomůcky pro pedagogy základních škol.

Druhou lokalitou, kde SVČ Doris vykonává EVVO, je obec Vernířovice, ve které je situováno pobytové Středisko ekologické výchovy Švagrov (dále SEV Švagrov). Areál SEV Švagrov vytváří výborné podmínky pro realizaci pobytových i denních ekologických programů pro širokou škálu cílových skupin. Nejčastěji však programů využívají žáci 1. stupně základní škol. Mezi pravidelné návštěvníky střediska patří děti s blízkého okolí Šumperka, ale také z celého Olomouckého kraje. Několikrát za rok jsou účastníky programu i děti z Jihomoravského nebo Moravskoslezského kraje. Středisko ekologické výchovy Švagrov také plní roli ekoporadenskou a osvětovou. V budově je umístěno „infocentrum“, kam si kolemjdoucí mohou přijít pro radu. Několikrát do roka se zde konají akce pro rodiny s dětmi.

SVČ Doris se také aktivně zapojuje do celostátních ekologických akcí. Pedagogové organizačně zajišťují lokální akce spojené s iniciativou Uklidme Česko, pořádají akci Hodina Země, nebo garantují krajské kolo ekologické olympiády.

3.3.5 Středisko volného času Atlas a Bios, Přerov

Středisko volného času ATLAS a BIOS, Přerov (dále jen SVČ) je školským zařízením pro zájmové vzdělávání a výchovu ve volném čase pro děti a mládež. Vzdělávací činnost SVČ je organizována na dvou základních místech činnosti. Hlavní budova ATLAS je sídlem SVČ, kde jsou realizovány více všestranné aktivity, ekologické činnosti probíhají na dalším místě vzdělávání SVČ – budově BIOS. Ekologické středisko realizuje zájmové vzdělávání v přírodovědných kroužcích, environmentálních kurzech a pořádáním výukových ekologických programů a akcí. Pro školy jsou zajímavé výukové programy s praktickou výukou v terénu – účastníci jsou seznamováni s mikrobiotopy lesa, rybníku nebo louky, mohou přímo v areálu SVČ objevovat nové, ověřovat známé.

Středisko volného času ATLAS a BIOS, Přerov organizuje místní a regionální přírodovědné soutěže, je přímým garantem okresních a krajských kol biologických olympiád v Olomouckém kraji, organizuje okresní přehlídky Středoškolské odborné činnosti (dále jen SOČ). Pořádá celosvětově organizované akce (EVVO dny), výstavy a organizuje přírodovědné táborové činnosti.

Poskytuje metodickou pomoc školám a školským zařízením a vytváří podmínky pro práci s talenty. Při vzdělávacích činnostech vychází vstříc také zájmu přírodovědně zaměřeným skupin, spolků a veřejnosti.

Středisko volného času ATLAS a BIOS Přerov je zavedeno v síti ekoporaden pro veřejnost, spolu s Ekoporadnou provozuje ještě PET poradnu pro chovatele exotických zájmových zvířat.

Středisko ekologické výchovy BIOS konkrétně nabízí:

- pravidelné vzdělávání v zájmových kroužcích a kurzech,
- přírodovědné soutěže oblastního a regionálního formátu,
- pravidelné zapojení do soutěží a přehlídek vyhlašovaných MŠMT a organizaci okresního a krajského kola Biologické olympiády, Středoškolská odborná činnost (SOČ),
- ekologické výukové programy pro žáky, studenty a děti ve spojení s praktickou výukou: poznávání a ukázky přírodnin, ochrana přírody-aktivity v přírodě, terénní exkurze,
- přírodovědně zaměřené tematické akce, dny (Den Země, stromů, zvířat, vody) aj.
- výstavy s tematikou EVVO, chovatelství,
- práci s talenty, projektové vzdělávání,
- metodickou a poradenskou činnost – Ekoporadna a PET poradna, Knižní ekoklub.
- prohlídky chovů zájmových exotických zvířat s odborným výkladem,

- přírodovědně zaměřené tábory.

3.3.6 Přehled dalších nevládních neziskových organizací v oblasti VUR

Agentura ochrany přírody a krajiny – středisko Olomouc – www.natura.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Olomoucko, Správa CHKO Jeseníky – www.jeseniky.ochranaprirody.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Olomoucko, Správa CHKO Litovelské Pomoraví – <https://litovelskepomoravi.ochranaprirody.cz/>

Arcibiskupské lesy a statky Olomouc s.r.o. – <https://alsol.cz/>

ARPOK, o.p.s. – <https://arpok.cz/>

Česká společnost ornitologická – <https://www.birdlife.cz/>

Česká společnost pro ochranu netopýrů – <https://www.ceson.org/>

Český svaz ochránců přírody – <http://www.csop.cz/>

DětiNaVětví – <https://www.detinavetvi.cz>

Hnutí Brontosaurus – www.jeseniky-brontosaurus.cz

Hnutí DUHA Olomouc – www.olomouc.hnutiduha.cz

Klub ekologické výchovy, z.s – https://kev.ecn.cz/o_kev.php

Lesy České republiky, s.p. – <https://lesy-cr.cz>

Nadační fond CCBC – <https://ccbc.cz>

Naše společná krajina – <https://www.koroptvicky.cz>

Pevnost poznání – <https://www.pevnostpoznani.cz/>

PRO-BIO - Svaz ekologických zemědělců – www.pro-bio.cz/

Sdružení „D, z.ú. – www.sdruzenid.cz/

Sdružení lesních pedagogů ČR – <https://www.slpcr.cz>

Společnost pro trvale udržitelný život – www.stuz.cz/

Spolek FOREST – <http://forest-ngo.org/cz>

TEREZA, vzdělávací centrum, z. ú. – <http://terezanet.cz/cz/tereza-vzdelavaci-centrum>

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem – <http://www.uhul.cz>

Vojenské lesy a statky ČR, s. p. – <https://www.vls.cz/>

ZOO Olomouc, příspěvková organizace – <https://www.zoo-olomouc.cz>

V on-line publikaci Ekologická výchova Olomouckého kraje – přehled vzdělávacích aktivit pro školy a školská zařízení ve školním roce 2020/2021 představilo svou nabídku vzdělávacích aktivit 17 subjektů neformálního vzdělávání a také další subjekty. Kompletní seznam subjektů

zapojených do online publikace Ekologické výchovy Olomouckého kraje jsou k dispozici na stránkách OLK¹².

3.4 Role vysokých škol v oblasti VUR

Rovněž vysoké školy hrají důležitou roli v oblasti VUR, a to jak ve výchově budoucích pedagogů a expertů, tak při poskytování odborníků z řady oblastí, které spadají do problematiky udržitelného rozvoje. Největší přínos pro VUR v Olomouckém kraji má Univerzita Palackého v Olomouci, konkrétně její Přírodovědecká fakulta PřF UP (konkrétně Katedra rozvojových a environmentálních studií a Katedra ekologie a životního prostředí) a Pedagogická fakulta PdF UP (Katedra biologie). Univerzity mohou nabídnout profesionální přístup a odbornost, zajištěnou specializací na pedagogiku a environmentální problematiku a mají větší prostor a vybavenost k přispění do debaty této problematiky zaměřenou napříč generacemi.

Katedra rozvojových a environmentálních studií nabízí výuku a představuje debatu o různých zajímavých tématech (globální problémy, aplikovaná environmentalistika, základy obecné ekologie, biologické principy ochrany přírody, krajinná ekologie aj.), realizuje výzkumy v oblasti rozvojových a environmentálních studií aj. Katedra ekologie a životního prostředí kromě výuky realizuje vědecký výzkum v oblasti ekologie, ochrany přírody, ochrany a tvorby krajiny, využití území a revitalizací, a také spolupracuje s celou řadou partnerských subjektů, jako jsou např. výzkumné ústavy, a to jak v rámci ČR, tak ze zahraničí. Důležitá je také propagace a podpora propojování UP se středními školami, které vyučují odborné předměty. Za zmínku stojí udělování titulu „Fakultní škola Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci“. Tento titul značí vzájemnou spolupráci obou škol a zahrnuje množství různých vzdělávacích aktivit. Katedra biologie garantuje a zajišťuje teoretickou i praktickou výuku pro budoucí pedagogy zaměřenou na přírodopis, ekologii a environmentální výchovu a také na výuku biologických, geologických a ekologických předmětů a environmentální výchovu v rámci společného pedagogického základu učitelských oborů PdF UP v Olomouci.

Absolventi výše zmíněných kateder jsou z velké části budoucími pedagogy, a budou mít velký vliv na současné žáky všech vzdělávacích stupňů. Proto je důležité, aby se setkali s problematikou VUR již při studiu, porozuměli jí a byli schopni aplikovat poznatky ve své učitelské praxi.

Důležitou činností v oblasti VUR je i propojování UP se ZŠ a SŠ. Tato spolupráce je formalizovaná ve vzniku tzv. fakultních škol, které spolupracují s UP nejenom při zajišťování pedagogické praxe studentů PdF, nebo DVPP, ale participují i na různých grantech a projektech¹³.

3.5 Možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve VUR

Informace se v dnešním světě extrémně rychle mění, obnovují a nahrazují, proto je zcela stěžejní, aby se pedagogové, koordinátoři EVVO a další odborníci dále vzdělávali, aby dokázali držet krok s objevováním nových informací, souvislostí a událostí v environmentální oblasti. Již po několika letech jsou informace, které se ve školách lidé učí, zastaralé, neaktuální a nevhodné k objasňování některých jevů a souvislostí.

¹² <http://www.olkraj.cz/pro-skoly-a-skolska-zarizeni-cl-279.html>

¹³ Více k fakultním školám UP zde: <https://www.prf.upol.cz/verejnost/fakultni-skoly/>;
<https://www.projekty.pd.f.upol.cz/spolupr%C3%A1ce>

V Olomouckém kraji se DVPP v oblasti VUR zabývají Ekocentrum Iris, SVČ a ZpDVPP Doris Šumperk a Environmentální centrum Přerov, ARPOK, o.p.s. a Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s.. DVPP v širším kontextu zabezpečuje i Univerzita Palackého v Olomouci a Národní pedagogický institut ČR, které nabízí akreditované semináře v rámci DVPP pro pedagogy všech stupňů škol.

3.6 Celostátní aktivity v oblasti VUR

Projekty v rámci VUR jsou podporovány na státní, krajské i místní úrovni. Státní dotační programy slibují zpravidla větší částky, ale jejich získání bývá obtížnější. Téměř chybí financování ze soukromých či zahraničních zdrojů. Tato kapitola se bude věnovat různým zdrojům, které finance nabízejí, a popsán bude dále také způsob, jak se získanými prostředky společnosti zabývající se VUR hospodaří.

Jedná se o tyto programy:

- Program na podporu projektů nevládních a neziskových organizací Ministerstva životního prostředí. Tento dotační program je rozdělen na tři podoblasti, přičemž na podporu VUR se dá čerpat ze dvou z nich (podprogram A a C). Podprogram A měl v roce 2019¹⁴ čtyři hlavní tematická zaměření, a to ochrana přírody a biologické rozmanitosti, životní prostředí a vlivy na lidské zdraví, adaptace na klimatickou změnu a inovativní prvky environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, podprogram C byl zaměřen na zvyšování kvality nabízených služeb EVVO a environmentální poradenství.
- Národní program Životní prostředí (NPŽP), který podporuje různé aktivity v oblasti EVVO¹⁵, jako je podpora stabilizace otevřených, zavedených a dlouhodobých programů EVVO nabízených nebo realizovaných v rámci MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a dalšího vzdělávání. Dále podporuje tvorbu metodik, vzdělávání lektorů, specializační studium učitelů a rozvíjení evaluačních metod v oblasti EVVO. Podporuje také rekonstrukce a vybavování center ekologické výchovy, učeben a jiných zařízení pro účely EVVO aj.

K dalším programům patří např.:

- Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), který vydal pro rok 2020 výzvu s cílem zvýšení kvality vzdělávání na území krajů prostřednictvím realizace
- Programy státní podpory práce s dětmi a mládeží pro NNO organizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, jehož podpora je zaměřena na pravidelné a dlouhodobé činnosti určené co nejširšímu spektru dětí a mládeže a na podporu činností a aktivit, které napomáhají rozvoji, rozšiřování a zkvalitňování činnosti jednotlivých nevládních neziskových organizací.

Mnohé akce, soutěže a události jsou také podporovány a iniciovány ze státní úrovně, např.:

- Celostátní soutěž Zlatý list, což je tradiční přírodovědná soutěž pořádaná Českým svazem ochránců přírody (ČSOP).

¹⁴ Dokument s popisem jednotlivých podoblastí a bližší specifikací realizovaných programů dostupný na [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vysledky_projektu_nno_publicace/\\$FILE/ofdn_prehled%20podporenych%20projektu%202019_20200922.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vysledky_projektu_nno_publicace/$FILE/ofdn_prehled%20podporenych%20projektu%202019_20200922.pdf)

¹⁵ Kompletní seznam s detailním popisem jednotlivých oblastí dostupný na [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zivotni_prostredi/\\$FILE/OFDN-smernice_4_2015_dodatek_26_priloha_1-20200707.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/narodni_program_zivotni_prostredi/$FILE/OFDN-smernice_4_2015_dodatek_26_priloha_1-20200707.pdf)

- Ekologická olympiáda, která se zaměřuje na porovnání znalostí a dovedností v oblasti ekologie, ochrany přírody a péče o životní prostředí.
- Myslivecká soutěž Zlatá srnčí trofej (organizovaná Českomoravskou mysliveckou jednotou (ČMMJ) aj.

Na národní úrovni jsou dále pořádány biologické, chemické a další olympiády, které mají za cíl zvýšit zájem o studium těchto předmětů a motivovat a odměnit nejlepší žáky, kteří mají předpoklad věnovat se těmto disciplínám profesionálně.

3.7 Aktivity Olomouckého kraje v oblasti VUR

Hlavní roli v oblasti VUR na krajské úrovni má Olomoucký kraj. Povinnost tvorby koncepcí environmentálního vzdělávání a osvěty stanovuje krajům zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. V § 13 odst. 5 tohoto zákona je uvedeno: „Kraje v samostatné působnosti a) zpracovávají, koordinují a aktualizují krajské koncepce environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty vycházející ze Státního programu a b) podporují rozvoj environmentálního poradenství.“

Současná koncepce EVVO cílí na konkrétní opatření a aktivity, které OLK plnil prostřednictvím dotačního programu: Program na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Olomouckém kraji za příslušný rok a z rozpočtu Olomouckého kraje. Obecně je cílem výše uvedeného dotačního programu podpora aktivit právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školského zařízení se sídlem v OLK realizujících činnost v oblasti EVVO a VUR v OLK ve veřejném zájmu a v souladu s cíli OLK. Program finančně podporuje environmentální osvětové akce vztahující se k významným ekologickým dnům, jako je Světový den životního prostředí, Den stromů, Den slunce, Mezinárodní den bez aut, a k aktuálním problémům regionu. Dále OLK podporuje realizace dlouhodobých školních projektů EVVO, spolupráci škol s dalšími školami v oblasti EVVO a vytváření společných projektů škol, vytváření obsahu a organizace školních soutěží s tematikou EVVO pro děti a žáky, vytváření environmentálních materiálů s ekovýchovnou tematikou jako jsou výukové, informační a vzdělávací materiály, periodika, publikace aj.

V neposlední řadě finanční podpora plyne na zhotovování, opravy, údržby a provoz terénních informačních zařízení včetně informačních stezek, vybavování a úpravy přírodních učeben EVVO a na upevňování spolupráce škol s veřejností v oblasti EVVO. Její vzestupnou tendenci ukazuje tab. 1.

rok	počet podpořených projektů	celková částka v Kč
2018	41	580 000
2019	51	580 000
2020	42	880 000

(tab. 1)

Vedle dotačních a investičních programů pořádá například soutěž Zelená škola Olomouckého kraje, do které se můžou zapojit MŠ, ZŠ a SŠ.¹⁶ Dále podporuje provoz ekocenter a dalších institucí neformálního vzdělávání, a to po všech stránkách – finanční, metodické, materiální i

¹⁶ Více o soutěži zde <http://www.olkraj.cz/zelena-skola-olomouckeho-kraje-ve-skolnim-roce-2019-2020-cl-4852.html>.

mediální. Olomoucký kraj dlouhodobě podporuje festival Ekologické dny Olomouc¹⁷ a každoročně pořádá krajskou konferenci EVVO¹⁸.

3.8 Dotazníkové šetření

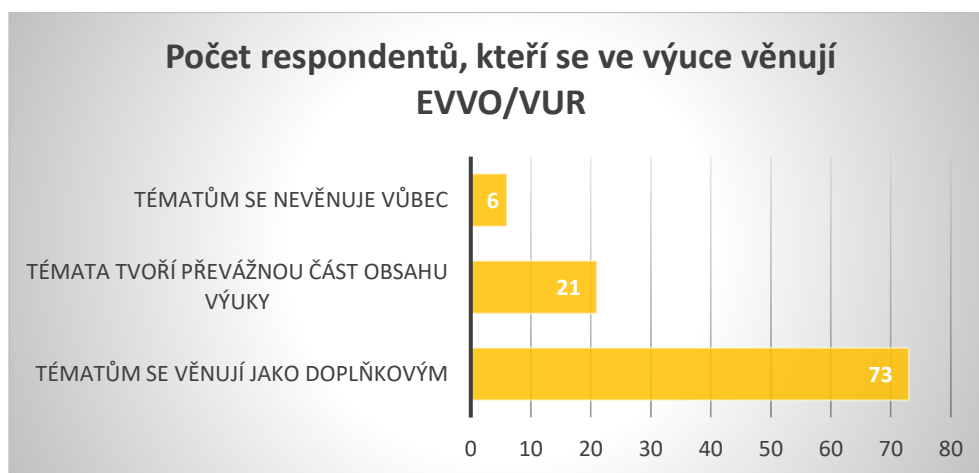
Před samotným zpracováním této koncepce bylo provedeno dotazníkové šetření mezi pedagogy formálního a neformálního vzdělávání v OLK. Cílem dotazníku bylo získat názory na současný stav EVVO v OLK a využít tyto informace při tvorbě nové koncepce VUR OLK.

Sběr dat proběhl na začátku října 2020. Dotazník byl odeslán na školy¹⁹ a školská zařízení²⁰ v Olomouckém kraji, tedy 658 respondentům. Návratnost dotazníků činila 400 odpovědí, což je 60,8%. Dotazník obsahoval 4 otevřené a 12 uzavřených otázek a týkal se těchto oblastí:

1. zájem pedagogů a žáků o témata z oblasti EVVO;
2. priority a aktuální zaměření pedagogické a výchovné činnosti;
3. podmínky pro zajištění EVVO na pracovišti;
4. zhodnocení působení Olomouckého kraje v oblasti EVVO;
5. priority pro návrh nové koncepce VUR.

Z uzavřených otázek dotazníku vyplynuly tyto skutečnosti:

- Ze všech respondentů se ve své výuce **věnuje environmentální výchově nebo udržitelnému rozvoji 94 % dotazovaných**, z toho 73 % se těmito tématům věnují jako doplňkovým tématům k obsahu výuky a u 21 % tvoří tato témata převážnou část obsahu výuky. 6 % respondentů se těmito tématům nevěnuje vůbec (graf 1).

(graf 1)

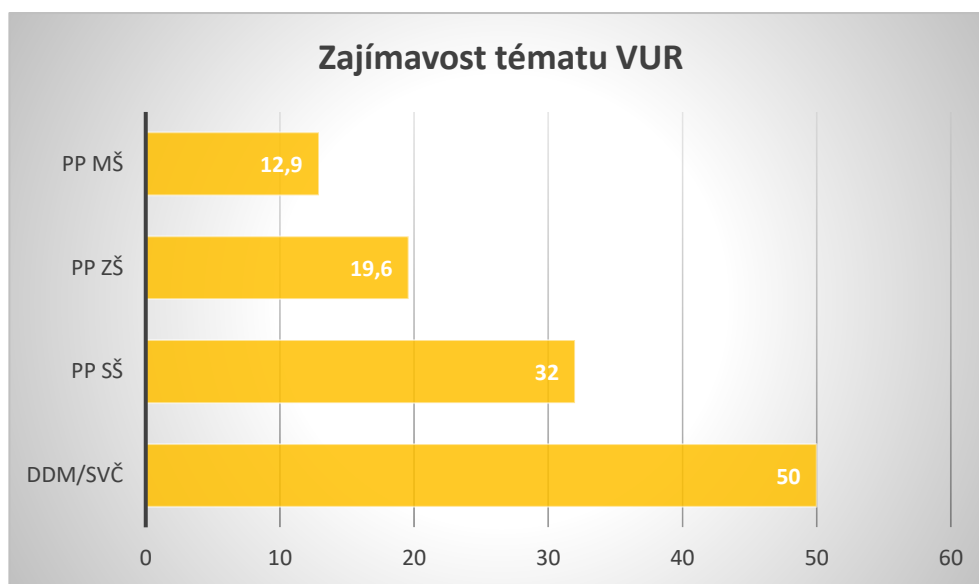
- **Téma udržitelného rozvoje je ve vzdělávání nejvíce zajímavé pro respondenty z DDM/SVČ (50 %).** U pedagogů SŠ je to 32 %, ZŠ 19,6 % a MŠ 12,9 % (graf 2).

¹⁷ Více o akci zde <https://slunakov.cz/ekologicke-dny-olomouc/>

¹⁸ XVI. ročník, který se měl konat tradičně v prostorách Slunákovy – centra ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s., se z důvodu epidemie COVID-19 neuskutečnil. Pro zástupce mateřských, základních a středních škol byl určen náhradní termín v březnu roku 2021.

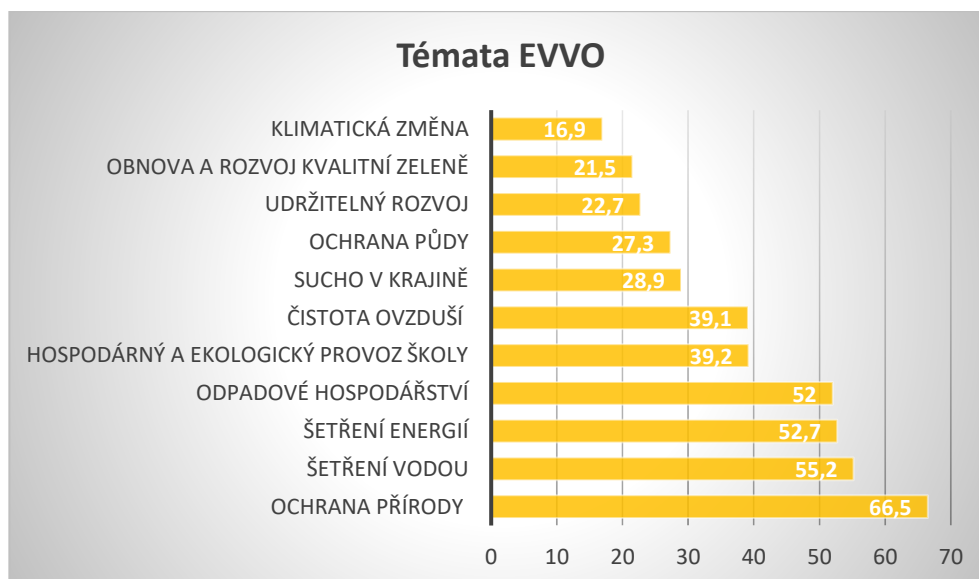
¹⁹ Kompletní znění dotazníku je součástí příloh této koncepce.

²⁰ Kompletní znění dotazníku je součástí příloh této koncepce.

(graf 2)

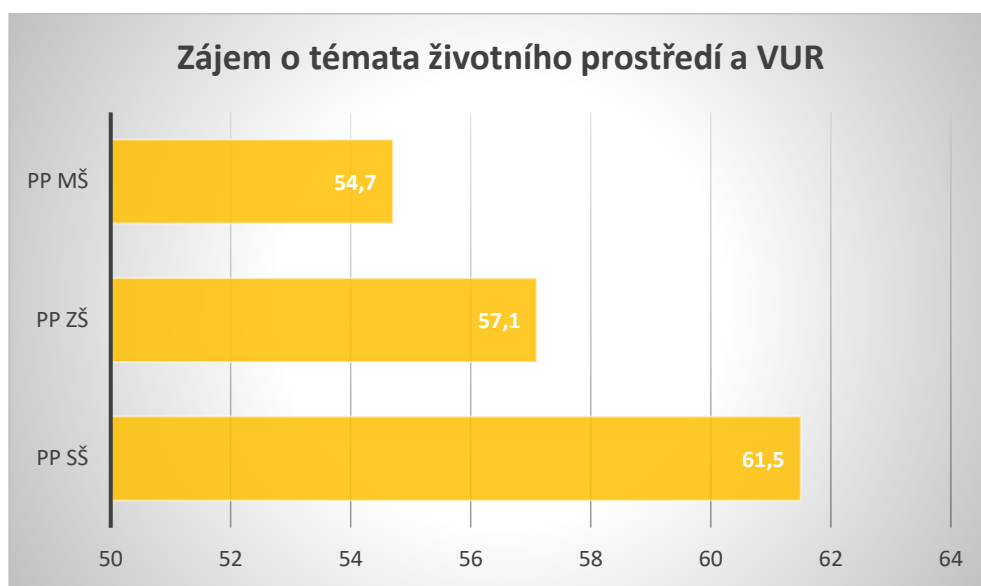
- Pořadí témat, která respondenti v oblasti environmentálního vzdělávání nejvíce preferují, je následující: ochrana přírody (66,5 % respondentů si toto téma vybralo jako nejpreferovanější), šetření vodou (55,2 %), šetření energií (52,7 %), odpadové hospodářství (52 %), hospodárný a ekologický provoz školy (39,2 %), čistota ovzduší (39,1 %), sucho v krajině (28,9 %), ochrana půdy (27,3 %), udržitelný rozvoj (22,7 %), obnova a rozvoj kvalitní obecní/městské zeleně (21,5 %), klimatická změna (16,9 %). **Téma udržitelného rozvoje tedy v celkovém pořadí skončilo na 7. místě (graf 3).**

(graf 3)

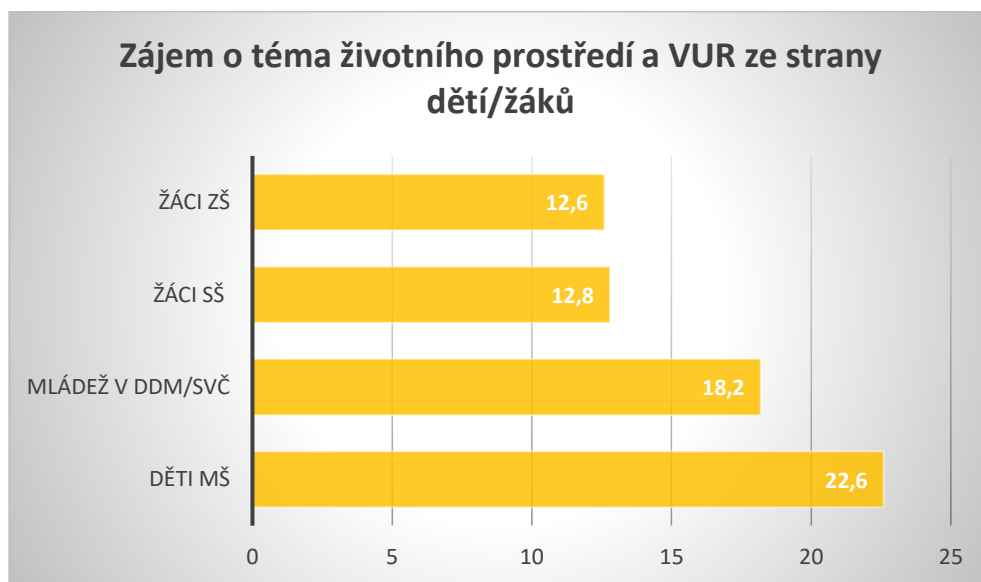
- Největší obecný zájem o téma životního prostředí a udržitelného rozvoje projevují pracovníci DDM a SVČ (90,9 %). Na dalších místech se umístili pedagogové SŠ (61,5 %), ZŠ (57,1 %) a MŠ (54,7 %). Vyšší procento u první skupiny respondentů zcela

logicky vyplývá z jejich **osobního zájmu o tato témata a s tím související potřeby se těmto tématům věnovat i v rámci neformálního vzdělávání, jak ukazuje tato hodnota (graf 4).**

(graf 4)

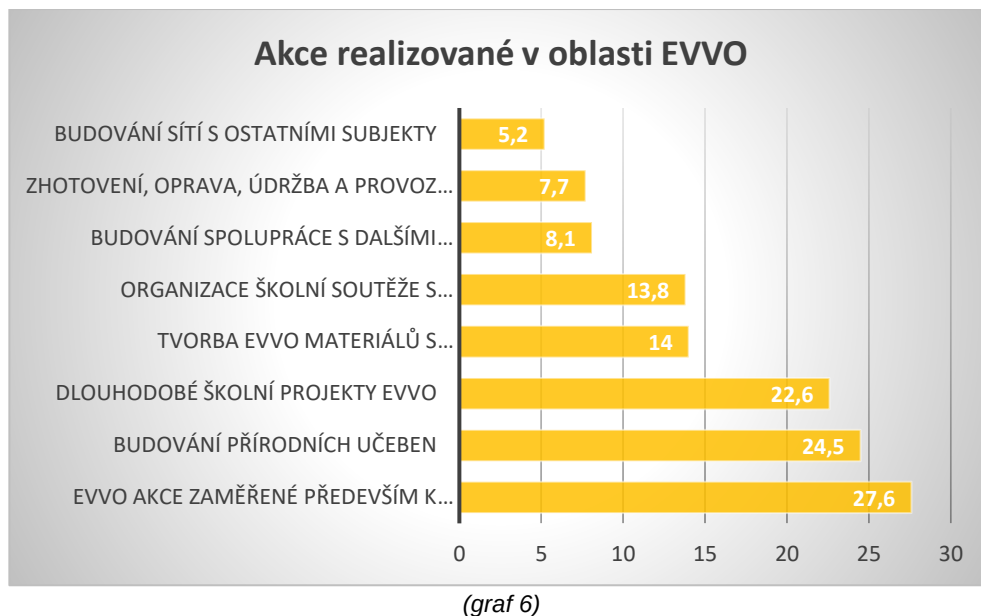
- Názory pedagogů na to, jaký mají žáci zájem o téma životního prostředí a udržitelného rozvoje ukázalo jiné pořadí. Dle vyjádření pedagogů mají největší zájem o tato témata děti MŠ (22,6 %), následuje je mládež v DDM/SVČ (18,2 %), žáci SŠ (12,8 %) a žáci ZŠ (12,6 %) – graf 5.

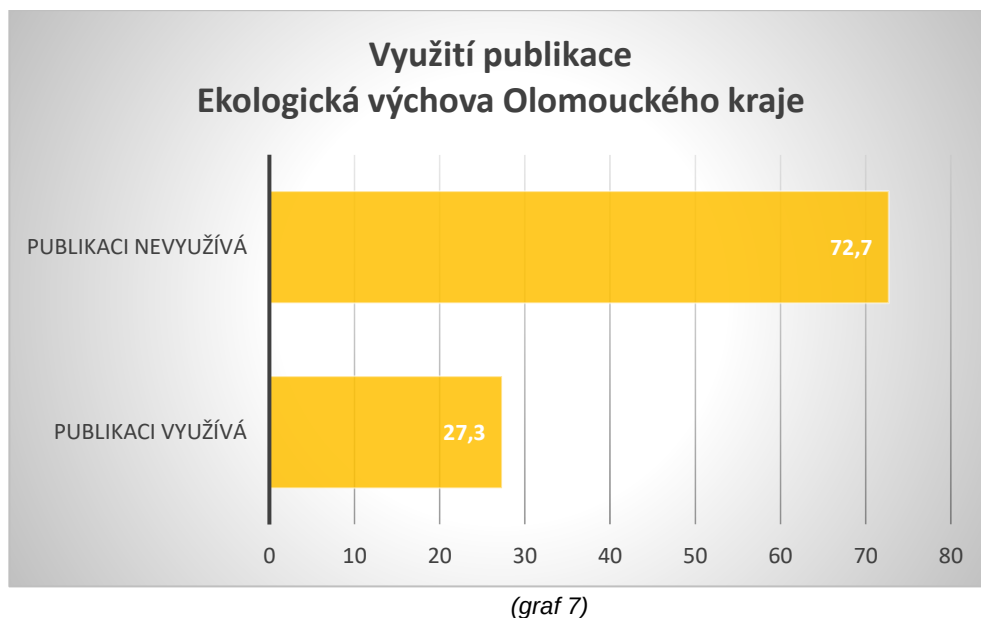
(graf 5)

- Respondenti nejčastěji realizují v oblasti EVVO: environmentální osvětové akce zaměřené především k významným ekologickým dnům (27,6 %), budování přírodních učeben (24,5 %), dlouhodobé školní projekty EVVO (22,6 %), tvorba environmentálních

materiálů s ekovýchovnou tematikou (14 %), organizace školní soutěže s tematikou EVVO pro děti a žáky (13,8 %), budování spolupráce s dalšími školami v oblasti EVVO, vytváření a realizace společných projektů škol (8,1 %), zhotovení, oprava, údržba a provoz terénních informačních zařízení včetně naučných stezek (7,7 %), budování sítí s ostatními subjekty, obcemi, NNO, VŠ v oblasti EVVO (5,2 %) – graf 6.

- Online publikaci „Ekologická výchova Olomouckého kraje – Přehled vzdělávacích aktivit pro školy a školská zařízení ve školním roce 2020/2021“ využívá 27,3 % dotazovaných pedagogů. **Zbývajících 72,7 % online publikaci nevyužívá** (graf 7).

- Podmínky pro výuku environmentální výchovy na svém pracovišti jsou respondenty hodnoceny následovně (vzhledem k epidemii a distančnímu vzdělávání je třeba upozornit na nepřipravenost právě v této oblasti):
 - rozsah výuky biologie/přírodovědy/přírodopisu: Jako vyhovující jej hodnotí 64,1 % respondentů z MŠ, 80,9 % ze ZŠ, 76,3 % ze SŠ a 45,5 % z DDM/SVČ.

Jako nevyhovující jej hodnotí 12 % respondentů z MŠ, 15,6 % ze ZŠ, 19,7 % ze SŠ a 45,5 % z DDM/SVČ (tab. 2).

Hodnocení rozsahu výuky biologie / přírodovědy / přírodopisu (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	64,1	12
ZŠ	80,9	15,6
SŠ	76,3	19,7
DDM / SVČ	45,5	45,5

(tab. 2)

- personální kapacity: Jako vyhovující je hodnotí 71,6 % respondentů z MŠ, 75,3 % ze ZŠ, 83,1 % ze SŠ a 36,4 % z DDM/SVČ. Jako nevyhovující je hodnotí 14,8 % respondentů z MŠ, 22,3 % ze ZŠ, 13 % ze SŠ a 54,6 % z DDM/SVČ (tab. 3).

Hodnocení personálních kapacit (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	71,6	14,8
ZŠ	75,3	22,3
SŠ	83,1	13
DDM / SVČ	36,4	54,6

(tab. 3)

- zájem dětí a žáků: Jako vyhovující jej hodnotí 87 % respondentů z MŠ, 79,5 % ze ZŠ, 76,6 % ze SŠ a 54,5 % z DDM/SVČ. Jako nevyhovující jej hodnotí 8,0 % respondentů z MŠ, 18,1 % ze ZŠ, 20,8 % ze SŠ a 45,5 % z DDM/SVČ (tab. 4).

Hodnocení zájmu dětí a žáků (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	87	8,0
ZŠ	79,5	18,1
SŠ	76,6	20,8
DDM / SVČ	54,5	45,5

(tab. 4)

- připravenost online výuky: Jako vyhovující ji hodnotí 18,1 % respondentů z MŠ, 54,9 % ze ZŠ, 73,3 % ze SŠ a 18,2 % z DDM/SVČ. Jako nevyhovující ji hodnotí 62,7 % respondentů z MŠ, 40,9 % ze ZŠ, 25,4 % ze SŠ a 81,9 % z DDM/SVČ (tab. 5)

Hodnocení připravenosti online výuky (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	18,1	62,7
ZŠ	54,9	40,9

SŠ	73,3	25,4
DDM / SVČ	18,2	81,9

(tab. 5)

- výukové materiály: Jako vyhovující je hodnotí 77,3 % respondentů z MŠ, 77,3 % ze ZŠ, 77,3 % ze SŠ a 63,6 % z DDM/SVČ. Jako nevyhovující je hodnotí 15,8 % respondentů z MŠ, 19,2 % ze ZŠ, 25 % ze SŠ a 36,4 % z DDM/SVČ (tab. 6).

Hodnocení výukových materiálů (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	77,3	15,8
ZŠ	77,3	19,2
SŠ	77,3	25,0
DDM / SVČ	63,6	36,4

(tab. 6)

- podpora ze strany kraje: Jako vyhovující ji hodnotí 64,6 % respondentů z MŠ, 64,7 % ze ZŠ, 65,4 % ze SŠ a 63,6 % z DDM/SVČ. Jako nevyhovující ji hodnotí 18,2 % respondentů z MŠ, 18,9 % ze ZŠ, 28 % ze SŠ a 27,3 % z DDM/SVČ (tab. 7).

Hodnocení podpory ze strany kraje (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	64,6	18,2
ZŠ	64,7	18,9
SŠ	65,4	28,0
DDM / SVČ	63,6	27,3

(tab. 7)

- podpora vedení pracoviště: Jako vyhovující ji hodnotí 92 % respondentů z MŠ, 89,8 % ze ZŠ, 92,1 % ze SŠ a 90,9 % z DDM/SVČ. Jako nevyhovující ji hodnotí 3 % respondentů z MŠ, 6 % ze ZŠ, 3,9 % ze SŠ a 9,1 % z DDM/SVČ (tab. 8).

Hodnocení podpory vedení pracoviště (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	92,0	3,0
ZŠ	89,8	6,0
SŠ	92,1	3,9
DDM / SVČ	90,9	9,1

(tab. 8)

- Působení Olomouckého kraje v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je respondenty hodnoceno následovně:
 - finanční podpora: Jako dostatečnou jí hodnotí 47,6 % respondentů z MŠ, 53,3 % ze ZŠ, 54,6 % ze SŠ a 63,6 % z DDM/SVČ. Jako nedostatečnou ji hodnotí 11,7 % respondentů z MŠ, 17,4 % ze ZŠ, 24,7 % ze SŠ a 0 % z DDM/SVČ (tab. 9).

Hodnocení finanční podpory (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	47,6	11,7
ZŠ	53,3	17,4
SŠ	54,6	24,7
DDM / SVČ	63,6	0

(tab. 9)

- informování a osvěta Olomouckého kraje směrem k širší veřejnosti: jako dostačující ji hodnotí 51 % respondentů z MŠ, 58,7 % ze ZŠ, 60,6 % ze SŠ a 63,6 % z DDM/SVČ. Jako nedostačující ji hodnotí 10,8 % respondentů z MŠ, 11,4 % ze ZŠ, 22,3 % ze SŠ a 9,1 % z DDM/SVČ (tab. 10).

Hodnocení informování a osvěty OLK směrem k širší veřejnosti (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	51,0	10,8
ZŠ	58,7	11,4
SŠ	60,6	22,3
DDM / SVČ	63,6	9,1

(tab. 10)

- komunikace Olomouckého kraje směrem ke školám a školním zařízením: Jako dostačující ji hodnotí 64,7 % respondentů z MŠ, 66,3 % ze ZŠ, 65,8 % ze SŠ a 72,7 % z DDM/SVČ. Jako nedostačující ji hodnotí 10,7 % respondentů z MŠ, 11,4 % ze ZŠ, 23,7 % ze SŠ a 27,3 % z DDM/SVČ (tab. 11).

Hodnocení komunikace OLK směrem ke školám a školním zařízením (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	64,7	10,7
ZŠ	66,3	11,4
SŠ	65,8	23,7
DDM / SVČ	72,7	27,3

(tab. 11)

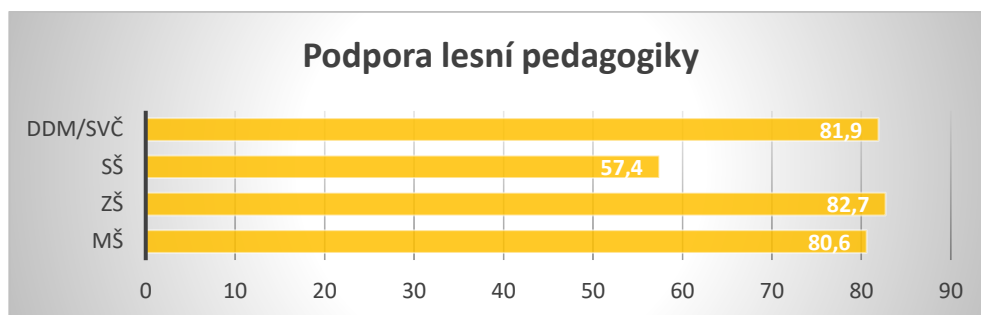
- celkové tematické zaměření grantové podpory: Jako dostačující ji hodnotí 45,6 % respondentů z MŠ, 47,6 % respondentů ze ZŠ, 48,7 % ze SŠ a 45,5 % z DDM/SVČ. Jako nedostačující ji hodnotí 8,9 % respondentů z MŠ, 15,7 % ze ZŠ, 23,6 % ze SŠ a 27,3 % z DDM/SVČ (tab. 12).

Hodnocení celkové tematické zaměření grantové podpory (v %)		
	vyhovující	nevyhovující
MŠ	45,6	8,9
ZŠ	47,6	15,7
SŠ	48,7	23,6
DDM / SVČ	45,5	27,3

(tab. 12)

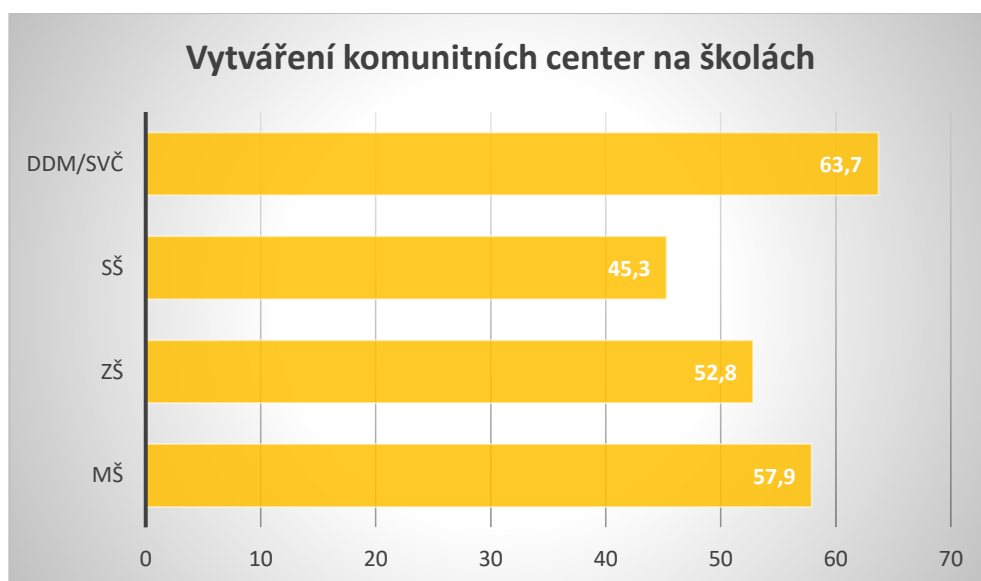
- Důležitost dalších témat, na která se má nová koncepce zaměřit, je respondenty hodnocena následovně:

- podpora lesní pedagogiky: Jako důležitou ji považuje 80,6 % respondentů z MŠ, 82,7 % ze ZŠ, 57,4 % ze SŠ a 81,9 % z DDM/SVČ. Jako nedůležitou ji považuje 8,7 % respondentů z MŠ, 11,1 % ze ZŠ, 33,3 % ze SŠ a 9,1 % z DDM/SVČ (graf 8).

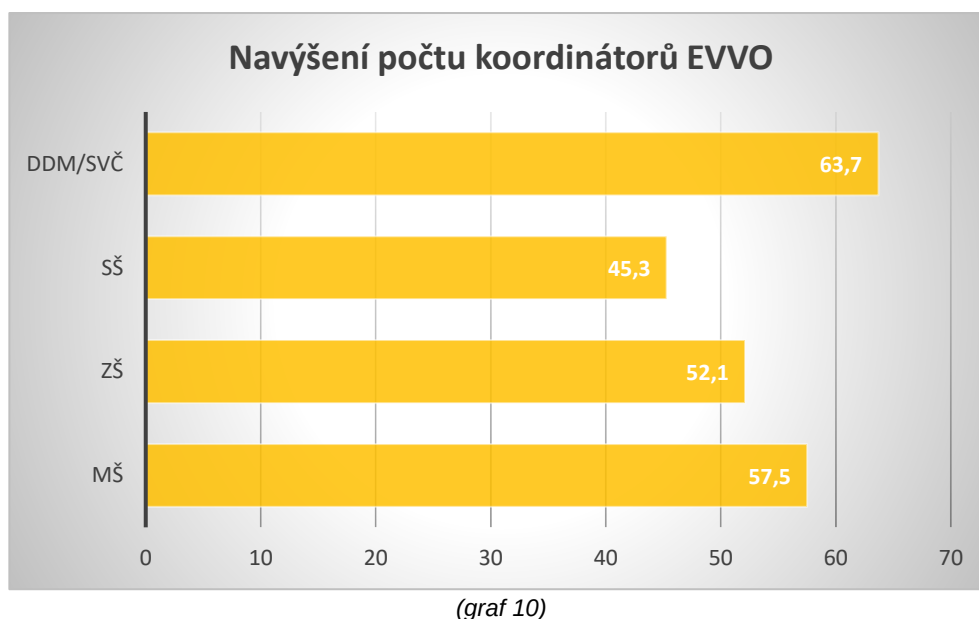
(graf 8)

- vytváření komunitních center na školách: Jako důležité ji považuje 57,9 % respondentů z MŠ, 52,8 % ze ZŠ, 45,3 % ze SŠ a 63,7 % z DDM/SVČ. Jako nedůležité ji považuje 20,6 % respondentů z MŠ, 31,7 % ze ZŠ, 42,6 % ze SŠ a 27,3 % z DDM/SVČ (graf 9).

(graf 9)

- navýšení počtu koordinátorů EVVO v oblasti vzdělávání k udržitelnému rozvoji: Jako důležité ho považuje 57,5 % respondentů z MŠ, 52,1 % ze ZŠ, 45,3 % ze SŠ a 63,7 % z DDM/SVČ. Jako nedůležité ho považuje 21,8 % respondentů z MŠ, 33,7 % ze ZŠ, 44 % ze SŠ a 27,3 % z DDM/SVČ (graf 10).

- podpora dalšího vzdělání pedagogických i nepedagogických pracovníků: Jako důležité ho považuje 93,3 % respondentů z MŠ, 92 % ze ZŠ, 85,6 % ze SŠ a 100 % z DDM/SVČ. Jako nedůležité ho považuje 3,9 % respondentů z MŠ, 5,5 % ze ZŠ, 10,5 % ze SŠ a 0 % z DDM/SVČ (graf 11).

Z otevřených otázek dotazníku vyplynuly tyto zajímavé skutečnosti:

- Otázka „Jakou podporu v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty byste od kraje přivítal/a?“
 - **74 % odpovědí se týká finanční podpory ze strany kraje, 21 % odpovědí spadá do oblasti osvěty, metodické podpory (školení), informovanosti, síťování, 5 % odpovědí lze považovat za návrhy**

koncepčních změn (jež mnohdy nespadají do kompetence OLK, ale vyžadovaly by součinnost např. s MŠMT či obecní samosprávou a dalšími aktéry).

- Finanční požadavky lze rozdělit na a) žádosti o finanční podporu konkrétních investičních akcí (zejména venkovní učebny, opravy), b) plošné finanční prostředky na aktivity EVVO (zejména na úhradu cestovného), c) příspěvky na nákup výukových materiálů, či realizaci vzdělávací/osvětové činnosti. Zároveň je zde poptávka po navýšení výše finanční podpory, resp. grantů.
- Otázka „Do jakých projektů a akcí, které Olomoucký kraj pořádal nebo na kterých se organizačně podílel, jste se zapojil/a?“
 - **Realizaci projektů či participaci na akcích uvádí 40 % respondentů.** Nejčastěji je zmiňována konference EVVO a Zelená škola, dále pak čerpání dotací. Často jsou také uváděny akce realizované Sluňákovem – centrem ekologických aktivit města Olomouce, o.p.s. **Řada zmíněných aktivit nemá však s Olomouckým krajem spojitost.**
- Otázka „Existují podle Vás další oblasti/aktivity, které by měly být koncepcí podpořeny, a zatím se jim nevěnuje dostatečná pozornost?“
 - Respondenti z MŠ svými odpověďmi vyjádřili poptávku po akcích v ekologických centrech. Problémem je ale dle jejich vyjádření **malý počet kvalitních center, jejich obsazenost a zejména dostupnost ze vzdálenějších lokalit Olomouckého kraje.**
 - Respondenti ze ZŠ také zmínili **malou kapacitu center, dále nedostatečnou podporu personálních kapacit a programů přímo na školách** (zajištěné externími partnery, lektory, např. z ekocenter) **a neuspokojivý stav připravenosti online vzdělávání.**
 - Respondenti ze SŠ považují za důležité **téma udržitelnost v oblasti zemědělství a ochrany půdy a vod** a doporučují za tímto účelem více využít odborný potenciál zemědělských škol. Také by ocenili **větší podporu oborům nebo vzdělávacím programům, které se zásadně věnují EVVO, zvláště těm, které s tímto vzděláváním začínají** (např. dotační příležitosti a granty na pomůcky, učebny, DVPP aj.).

4 SWOT analýza

Silné stránky (+)	Slabé stránky (-)
1. existence metodických a informačních materiálů 2. zavedená střediska ekologické výchovy 3. zapojení širokého spektra organizací formálního vzdělávání 4. zájem pedagogů o realizaci aktivit VUR 5. široká nabídka programů a služeb neziskových organizací 6. zájem žáků o témata VUR 7. dotační program kraje na podporu VUR 8. realizace soutěže Zelená škola Olomouckého kraje z rozpočtu OLK 9. vydávání on-line publikace Ekologická výchova Olomouckého kraje na příslušný školní rok z rozpočtu OLK 10. každoročně pořádaná Krajská konference a setkání koordinátorů VUR 11. každoroční participace Olomouckého kraje na Oslavách lesa	1. nedostatek financí pro realizaci aktivit VUR 2. nedostatečná infrastruktura pro realizaci činností VUR přímo na školách 3. nedostatečné územní rozvržení subjektů poskytujících VUR pro školy 4. nedostatečná informovanost o aktivitách a infrastruktuře VUR 5. slabá spolupráce na VUR se subjekty z praxe 6. nedostatečná metodická podpora pro vybrané subjekty 7. nedostatečná kapacita nabízených programů v ekologických centrech 8. nedostatečná připravenost na online výuku
Příležitosti (?)	Hrozby (!)
1. zvyšující se zájem subjektů z praxe o spolupráci v oblasti vzdělávání 2. přetrvávající zájem neziskového sektoru o aktivitu ve VUR 3. nové formy komunikace 4. posílení role organizací formálního vzdělávání s praxí ve VUR 5. efektivní využití kapacity VUR 6. nové způsoby online vzdělávání 7. spolupráce se subjekty z jiných krajů 8. sdílení zkušeností, příklady dobré praxe	1. omezení financování VUR z interních či externích zdrojů 2. pokles zájmu pedagogů o VUR 3. pokles zájmu žáků o témata VUR 4. omezení nabídky aktivit VUR externími subjekty (neziskový sektor) 5. vnímání VUR jako separátní neprovázané oblasti 6. omezení aktivit VUR subjektů z praxe

Z analytické části koncepce a závěrů dotazníkového šetření mezi pedagogickými pracovníky formálního i neformálního vzdělávání²¹ byla zpracovaná SWOT analýza VUR v OLK, která přehledným způsobem identifikuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby.

SWOT analýza je základním východiskem pro zpracování návrhové části. V reakci na její závěry jsou navržena opatření s cílem naplnit vizi Olomouckého kraje v oblasti VUR. Popisy jednotlivých opatření v návrhové části mají přímou vazbu na body SWOT analýzy, a zdůvodňují tak jejich navržení.

5 Návrhová část

5.1 Vize

Východiskem pro návrhovou část je formulace vize Olomouckého kraje v oblasti vzdělávání k udržitelnému rozvoji, k jejímuž naplnění budou vztažena veškerá opatření návrhové části. Vize je formulována tak, aby platila dlouhodobě, i když realizace této strategie je stanovena pouze na čtyři roky. Navržená vize je ideálem, ke kterému je potřeba se přibližovat realizací jednotlivých opatření. Takto navržená vize zároveň zajišťuje kontinuitu se strategiemi, které budou formulované v budoucnu.

Vize Olomouckého kraje:

Vzdělávání k udržitelnému rozvoji jako přirozená součást nejen formálního i neformálního vzdělávání, ale především myšlení dětí a rodičovské veřejnosti, což se následně projeví přirozeným respektem k prostředí, ve kterém žijeme, a naplňováním principů trvale udržitelného rozvoje. Uvědomění si důležitosti udržitelného rozvoje vede k jeho dalšímu zkoumání a uplatnění v každodenní praxi.

5.2 Opatření a aktivity

Jednotlivá opatření chápeme jako stěžejní pro praktické naplňování koncepce VUR. Opatření jsou navržena tak, aby reagovala na závěry SWOT analýzy a jejich realizace směřovala k naplnění vize Olomouckého kraje v oblasti VUR. **Opatření identifikují důležité oblasti, na které je nutné se zaměřit, chceme-li významným způsobem reagovat na identifikované slabé stránky, využít příležitostí a silných stránek a maximálně eliminovat hrozby.**

Praktické kroky v rámci opatření jsou uvedeny v navržených aktivitách. Ty představují konkrétní úkoly Olomouckého kraje pro naplnění koncepce.

Opatření	Čeho se má dosáhnout?
Aktivita	Kroky vedoucí ke splnění opatření
Časová specifikace	Kdy mají být aktivity naplněny (případně jak dlouho trvají nebo jak často se opakují)?
Indikátory naplnění	Co potvrdí, že byla aktivita splněna?
Odpovědný garant	Kdo je za splnění aktivit odpovědný?

²¹ Podrobněji k dotazníkovému šetření viz kapitola 4.8.

Opatření	č.	Aktivita	Časová specifikace	Indikátory naplnění	Odpovědný garant
Posílení kapacity systému VUR	1	Koordinace VUR ze strany Olomouckého kraje	2021	Dokument koordinace VUR v OLK včetně rolí jednotlivých aktérů, sdílení tohoto dokumentu a uveřejnění na webových stránkách	Odbor školství a mládeže
	2	Sdílení infrastruktury pro VUR	průběžně	Analýza nabídky aktivních škol v oblasti VUR a předávání zkušeností školám začínajícím pracovat oblastí VUR	Odbor školství a mládeže, školy a školská zařízení, neziskové organizace, krajský metodický kabinet ekologického zemědělství
	3	Využití odborných kapacit pedagogických pracovníků SŠ	2022	Vytvořené výukové programy pro střední školy	Ředitelé středních škol, vzdělávající žáky v oborech vzdělání zaměřených na ekologii a lesnictví
	4	Podpora dalšího vzdělávání pedagogů a koordinátorů EVVO	2022, průběžně	Průzkum poptávky a sestavení nabídky DVPP	Odbor školství a mládeže, SEV, střední školy vzdělávající žáky v oborech vzdělání zaměřených na ekologii a lesnictví, krajský metodický kabinet ekologického zemědělství
Zlepšení informovanosti	5	Vytvoření webové prezentace VUR – interaktivní mapa	2021 - 2025	Vytvořená webová prezentace VUR, přehled forem sdílení o existenci www, statistika návštěvnosti www	Odbor školství a mládeže a dodavatel
	6	Průběžné zpracování databáze vzdělávacích zdrojů, materiálů, příkladů dobré praxe	průběžně	Databáze, přehled forem sdílení o existenci databáze	Odbor školství a mládeže, školy a školská zařízení, neziskové organizace
	7	Sdílení zkušeností a nápadů v rámci kraje	průběžně	Počet setkání (fotografie, zápisy) např. formou kulatých stolů, osobních návštěv akcí pracovníků OLK, sdílení prezentací aktivit a příkladů dobré praxe škol, školských zařízení a neziskových organizací v oblasti VUR na webových stránkách kraje a interaktivní mapě	Odbor školství a mládeže, krajský metodický kabinet ekologického zemědělství, školy a školská zařízení, neziskové organizace
	8	Podpora informovanosti veřejnosti	průběžně	Počet tištěných a online článků o VUR, počet vytvořených infomateriálů, počet zapojených institucí, např. infocenter, knihoven aj.	Odbor školství a mládeže, školy a školská zařízení, střediska ekologické výchovy, neziskové organizace
	9	Podpora pořádání zavedených akcí, např. setkávání koordinátorů VUR a jiných akcí, krajská konference VUR	každoročně	Uspořádání konference VUR, seznam podpořených dalších akcí VUR.	Odbor školství a mládeže ve spolupráci se Střední odbornou školou, Šumperk, Zemědělská 3 Odbor školství a mládeže ve spolupráci s Sluňákovem - centrem ekologických aktivit města Olomouc, o.p.s.
	10	Podpora vydávání on-line publikací a výukových programů pro školy a školská zařízení	každoročně	Seznam nově vytvořených publikací a nových výukových programů pro různé typy škol	Odbor školství a mládeže, krajský metodický kabinet ekologického zemědělství, Odbor životního prostředí a zemědělství, neziskové organizace,

					Ředitelé středních škol, vzdělávající žáky v oborech vzdělání zaměřených na ekologii a lesnictví
	11	Podpora nominace Zelená škola Olomouckého kraje	každoročně	Evidence propagace nominace Zelená škola OLK (sdílení na www, články v médiích, reklamy v učitelských periodikách).	Odbor školství a mládeže
	12	Participace OLK na akci Oslavy lesa na Floře	každoročně	Evidence podpory (organizační, informační, propagační aj.)	Odbor školství a mládeže, Odbor životního prostředí a zemědělství
Metodická podpora	13	Vznik činnosti krajského metodického kabinetu ekologického zemědělství v rámci projektu IKAP II. financovaného z prostředků Evropského sociálního fondu	2021 a průběžně	Popis oblastí náplně práce v souladu se SWOT analýzou koncepce, evidence činnosti	Olomoucký kraj, Odbor školství a mládeže
	14	Spolupráce se subjekty VUR z dalších krajů, sdílení zkušeností v rámci OLK a mezi kraji	průběžně	Počet uspořádaných akcí za účelem sdílení spolupráce uvnitř OLK a mezi OLK a dalšími kraji např. kulaté stoly, online setkání, výstupy z akcí, zápisy z akcí	Odbor školství a mládeže krajský metodický kabinet ekologického zemědělství
	15	Cílená metodická podpora pro vybrané subjekty	průběžně	Analýza specifických potřeb metodické podpory, vytvořená nabídka s metodickou podporou	Odbor školství a mládeže krajský metodický kabinet ekologického zemědělství
	16	Začleňování VUR do koncepčních materiálů kraje	každoročně	Přehled začlenění VUR do koncepčních materiálů kraje	Olomoucký kraj
Finanční podpora VUR	17	Finanční podpora činnosti ekocenter, škol, školských zařízení a NNO aktivních v oblasti VUR z rozpočtu OLK a jiných zdrojů	každoročně	Dotace OLK pro oblast VUR (školní vzdělávání), přehled předložených projektových záměrů, seznam realizovaných projektů	Olomoucký kraj
	18	Finanční podpora akcí, které přispívají k rozvoji environmentální gramotnosti občanů z rozpočtu OLK a jiných zdrojů	každoročně	Dotace OLK pro oblast VUR (osvěta veřejnosti), přehled předložených projektových záměrů, seznam realizovaných projektů	Olomoucký kraj
	19	Finanční podpora krajské konference VUR z rozpočtu OLK	každoročně	Vyčleněné finanční prostředky pro KK VUR v rámci rozpočtu OLK	Olomoucký kraj
	20	Finanční podpora soutěže Zelená škola Olomouckého kraje z rozpočtu OLK	každoročně	Vyčleněné finanční prostředky pro Zelenou školu v rámci rozpočtu OLK	Olomoucký kraj

5.2.1 Posílení kapacity VUR

Odůvodnění

Nedostatečná kapacita VUR v Olomouckém kraji je hlavním a zásadním nedostatkem, který vyplývá z dotazníkového šetření. Z velké části se jedná o kapacitu infrastrukturní, problémem jsou však také nedostatečné personální kapacity a s tím související nedostatečná kapacita vzdělávacích programů EVVO pro jednotlivé typy škol či žáků podle jejich věku.

Naproti tomu stojí pozitivní přístup pedagogických pracovníků k tématům VUR, která považují za důležitá a v rámci možností je akcentují ve výuce. Aktivita pedagogů je často podporovaná zájmem žáků o ekologická a další související témata, vnímají jejich důležitost a jsou v této oblasti aktivní. Tato aktivita je ovšem často limitována nedostatečnou infrastrukturou EVVO na školách, kterým chybí prostředky na financování budování zelených učeben, ekologických zahrad.

Dalším limitem je kapacita subjektů neformálního vzdělávání, které v systému hrají významnou roli. V Olomouckém kraji sice existují velmi dobře vybavená ekocentra, jejich kapacita je však limitovaná a v rámci výuky nejsou dobře dostupná ze všech částí kraje. Nabídka programů pro školy je často velmi rychle obsazená, o akce pro veřejnost je zájem na hranici kapacity. Důvodem jsou finance a také personální limity těchto organizací.

Pedagogičtí pracovníci na všech úrovních škol také vyhledávají možnosti dalšího vzdělávání, nicméně kapacita je v rámci nabízených programů rovněž omezená a podle výstupů dotazníkového šetření nedokáže naplnit poptávku.

Popis opatření

Pro větší kapacitu zařízení VUR v Olomouckém kraji je potřeba zavést opatření na úrovni samotného systému. Řešení problému přitom nelze dosáhnout jednoduše navýšením finančních prostředků na stávající či novou infrastrukturu především kvůli velké finanční náročnosti. Je třeba udělat koncepční změny na úrovni systému, zlepšit využití stávající infrastruktury pro VUR a využít odborné kapacity, které v systému existují, ale dosud nebyly plně vytíženy. Důležité je tyto kapacity neustále posilovat prostřednictvím systému vzdělávání pedagogických a odborných pracovníků.

Mnohé aktivity, které jsou stěžejní pro naplnění tohoto opatření již byly uvedeny a zahájeny v předchozí krajské koncepci EVVO, nicméně je potřeba v jejich naplňování udělat změny nebo je zkvalitnit.

Provázanost se SWOT analýzou:

-1, -2, -4, -5, -7, !1, !2, !3, !4, !5, !6

Aktivita:

1) Koordinace VUR ze strany Olomouckého kraje

Pro plné využití systému je potřeba vyjasnit a zkoordinovat role jednotlivých zapojených organizací tak, aby docházelo k rovnoměrné distribuci jejich působnosti a úkolů. Roli koordinátora musí v tomto směru převzít Olomoucký kraj.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

2) Sdílení infrastruktury pro VUR

Stávající síť je sice kvalitní, ale je plně vytížená a na hranici své kapacity. Kromě sítě SEV je potřeba využít také SŠ nebo i ZŠ, které jsou zaměřené na VUR a disponují infrastrukturou, kterou je možné dále sdílet. Je potřeba spolupracovat napříč jednotlivými typy škol a domluvit se na možnosti využití již existující infrastruktury.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

3) Využití odborných kapacit pedagogických pracovníků SŠ

Vybrané SŠ, které jsou zaměřeny na témata VUR a které disponují potřebnou kvalitní infrastrukturou, je potřeba využít pro zkapacitnění systému VUR v Olomouckém kraji. Střední školy jsou kromě kvalitního vzdělávání v rámci formální výuky schopny převzít roli i v rámci neformálního vzdělávání a připravit kvalitní výukové programy pro jiné střední školy či pro jednotlivce se zájmem o vybraná témata v rámci VUR.

Zaměření dle typu subjektu: SŠ

4) Podpora dalšího vzdělávání pedagogů a koordinátorů EVVO

Vzájemná spolupráce Odboru školství a mládeže a Odboru životního prostředí a zemědělství se středisky ekologické výchovy a dalšími vzdělávacími institucemi v kraji. Připravovat, organizovat a nabízet vzdělávací akce pro učitele všech typů škol. Provést průzkum poptávky po vzdělávacích programech pro bližší určení potřebné kapacity vzdělávacího systému.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

5.2.2 Zlepšení informovanosti

Odůvodnění

Z dotazníkového šetření vyplývá, že část respondentů považuje stávající formu komunikace a předávání informací v oblasti VUR potažmo EVVO za nedostatečnou nebo nabízené zdroje informací nezná či nevyužívá. Působení OLK v oblasti informování a osvěty směrem k širší veřejnosti hodnotí jako dostačující přibližně 58 % respondentů, což naznačuje, že i zde je prostor pro zlepšení. Přibližně dvě třetiny odpovědí hodnotily komunikaci OLK směrem ke školám a školským zařízením jako dostačující.

Online publikaci „Ekologická výchova Olomouckého kraje – Přehled vzdělávacích aktivit pro školy a školská zařízení ve školním roce 2020/2021“ využívá pouze 27,3 % respondentů, 72,7 % dotazovaných tuto publikaci nevyužívá.

V úvodu bylo již řečeno, že návratnost dotazníků činila 60,8 %. Z celkového počtu 400 respondentů vyplnilo dotazník pouze 81 koordinátorů EVVO (20,2 %), z čehož vyplývá, že dotazník byl vyplněn převážně ostatními pedagogy. Výše uvedenou on-line publikaci využívá z 81 koordinátorů EVVO pouze 42 koordinátorů EVVO (10,5 %).

Na on-line krajské konferenci EVVO konané ve dnech 10. 3. – 11. 3. 2021 byl realizován průzkum povědomí pedagogů o výše uvedené publikaci a většina pedagogů i koordinátorů EVVO on-line publikaci nezná.

Cílem odboru školství a mládeže je naučit pedagogy hledat a využívat metodické materiály na webových stránkách Olomouckého kraje. Výše uvedená on-line publikace bude propagována na akcích pořádaných Olomouckým krajem nebo jiným organizátorem a dále prostřednictvím

krajského metodického kabinetu ekologického zemědělství a VUR a Portálu školství Olomouckého kraje.

Další zajímavé skutečnosti vyplývají z otevřených otázek. Ve svých námětech na aktivitu ze strany kraje zmiňuje přibližně pětina odpovědí požadavky v oblasti osvěty, metodické podpory, informovanosti, síťování. **Na možné problémy v informovanosti ukazuje také fakt, že v dotazu na zapojení do aktivit kraje uvedla řada respondentů aktivity, které nejsou spojeny s Olomouckým krajem.**

Předávání informací v systému vzdělávání je jednou ze základních podmínek jeho funkčnosti. Z analytické části a následně provedené SWOT analýzy vyplývá potřeba zavedení srozumitelných a přehledných komunikačních kanálů, vzájemné výměny zkušeností a efektivní komunikace nejen směrem ke školám a školským zařízením, ale také k veřejnosti.

Popis opatření

Opatření se zaměřuje na vytvoření nástrojů a ustanovení komunikačních kanálů pro předávání a sdílení informací v rámci systému VUR. Předchozí strategie stanovila mnoho úkolů v oblasti informovanosti nejen pedagogických pracovníků, ale i veřejnosti. Aktuální koncepce navazuje na činnosti, které se podařilo zahájit a definuje nové, jejichž potřeba vyplynula z provedené SWOT analýzy.

Na základě potřeby srozumitelně komunikovat agendu a materiály VUR navenek budou vytvořeny jednoduše použitelné online nástroje, které umožní sdílení informací nejen mezi koordinátory EVVO a dalšími pedagogickými pracovníky, ale také směrem k veřejnosti. Opatření také reaguje na potřebu sdílení zkušeností s dalšími subjekty mimo Olomoucký kraj a navazuje na dobrou praxi v oblasti podpory informovanosti veřejnosti.

Provázanost se SWOT analýzou:

-3, -6, -8, !1, !2, !3

Aktivity:

5) Vytvoření webové prezentace VUR – interaktivní mapa

Vytvoření interaktivního mapového portálu s rozdělením podle různých územně-správních celků, který bude informovat o institucích a infrastruktuře VUR v dané oblasti, který bude součástí Portálu školství Olomouckého kraje. Zahrnuta budou nejen SEV, ale i další instituce poskytující VUR, infrastruktura s možností využití v rámci výuky atd. Propagace webové prezentace.

Zaměření dle typu subjektu: OLK, MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

6) Průběžné zpracování databáze vzdělávacích zdrojů a materiálů, příkladů dobré praxe

Pokračování v informování o vzdělávacích zdrojích a materiálech a konsolidovat je do přehledného webu kraje nebo příslušného odboru, kde bude k dispozici jejich seznam s odkazy. Zaměřovat se bude na online materiály. Propagace vytvořené databáze.

Zaměření dle typu subjektu: OLK, MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

7) Sdílení zkušeností a nápadů v rámci kraje

Vytvoření platformy pro sdílení zkušeností a dobré praxe mezi koordinátory EVVO a dalšími pedagogickými pracovníky na různých úrovních a také mezi realizátory VUR.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

8) Podpora informovanosti veřejnosti

Pokračování v informování veřejnosti o důležitých tématech VUR (sociální sítě, tisk). V tomto směru je důležitá podpora ze strany dalších subjektů VUR, zejména SEV a dalších. Pro informování veřejnosti je vhodné využít také zavedené distribuční kanály, jako například infocentra a obecní knihovny. Tato aktivita by mohla být jednou z aktivit zmiňovaného metodického kabinetu VUR.

Zaměření dle typu subjektu: OLK, MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

9) Podpora pořádání zavedených akcí, např. krajská konference VUR, setkávání koordinátorů VUR a jiných akcí

Zapojení kraje a dalších subjektů VUR do přípravy a realizace akcí a aktivit na poskytování informací o VUR a ochraně životního prostředí pro pedagogickou a širokou veřejnost. Pokračování v organizaci každoroční Krajské konference VUR, podpora konference Učíme o globálních souvislostech.

Zaměření dle typu subjektu: OLK, MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

10) Podpora vydávání publikací a výukových programů pro školská zařízení

Metodická činnost kraje ve spolupráci s dalšími subjekty, především SEV a vybranými SŠ, směřující k vydávání publikací pro školy a školská zařízení a tvorbě nových výukových programů pro různé úrovně škol.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ

11) Podpora nominace „Zelená škola Olomouckého kraje“

Zvýšení informovanosti o soutěži „Zelená škola Olomouckého kraje“, která se zaměřuje na MŠ, ZŠ a SŠ, které se aktivně účastní školních programů EVVO a ve výuce se zaměřují na přírodu, třídění odpadu nebo podnikají další ekologické aktivity.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ

12) Participace OLK na akci Oslavy lesa na Floře

Organizační podpora OLK na akci, která se koná přímo v centru Olomouce v rámci podzimní výstavy Flora Olomouc, jejímž smyslem je přiblížit návštěvníkům práci lesníků, připomenout všem význam lesa pro krajinu a člověka, i povinnost o les pečovat a chránit jej.

Zaměření dle typu subjektu: ZŠ – 1. stupeň, veřejnost

5.2.3 Metodická podpora

Odůvodnění

Z provedeného dotazníkového šetření vyplývají požadavky v oblasti metodické podpory, resp. souvisejících oblastí, jako je podpora pro koordinátory EVVO, podpora dalšího

vzdělávání pedagogických pracovníků a metodická podpora vybraných oblastí pedagogiky. V tomto smyslu byla velmi silně akcentována podpora lesní pedagogiky, za důležitou ji považuje přibližně 80 % respondentů. Navýšení počtu koordinátorů EVVO považuje za důležité více než polovina odpovídajících a podporu dalšího vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků v oblasti VUR akcentuje naprostá většina odpovědí.

Z odpovědí plyne potřeba podpořit činnost koordinátorů EVVO na všech stupních škol a další vzdělávání v oblasti VUR. Aby podpora byla skutečně účinná, je potřeba udělat systémové změny, které povedou k posílení spolupráce a jejich standardizaci.

Popis opatření

Jedním z nejdůležitějších úkolů v rámci opatření je vznik činnosti krajského metodického kabinetu ekologického zemědělství jako platformy pro spolupráci napříč mezi všemi druhy škol. Vzorem a příkladem dobré praxe je v tomto ohledu systém metodických kabinetů, který se podařilo vybudovat a který se bude dále rozvíjet v rámci projektů implementace krajského akčního plánu vzdělávání. Navržené opatření chce navázat na tento zavedený systém a převést jej do koncepce VUR.

Východiskem pro práci výše uvedeného kabinetu je poskytování metodické pomoci školám a školským zařízením při získání finančních prostředků na další vzdělávání pedagogických pracovníků, zejména koordinátorů environmentální výchovy (výše kurzovního v rozsahu 250 hodin činí 13 800 Kč a zaměstnavatel (škola) potřebuje získat přehled finančních zdrojů, kde si může požádat o finanční prostředky na částečnou či plnou úhradu kurzovního).

Dále příprava a realizace seminářů a projektových dnů lesní pedagogiky ve spolupráci se Sdružením lesních pedagogů ČR, z.s. ve školách v Olomouckém kraji, environmentální služby, metodická podpora pro pedagogy z odborných škol, která napomůže rozšiřování nových trendů a poznatků mezi současné, ale i budoucí žáky těchto škol, příkladů dobré praxe s využitím koncentrace odborných informací a publikací.

Provázanost se SWOT analýzou:

-7, -8, !1, !2, !3

Aktivity:

13) Vznik činnosti krajského metodického kabinetu ekologického zemědělství

Náplní práce výše uvedeného kabinetu bude metodická podpora škol a školských zařízení, zpracování nových výukových programů pro různé úrovně škol, sdílení zkušeností a dobré praxe, participace na průzkumu poptávky po vzdělávacích akcích, spolupráce se subjekty VUR z dalších krajů, síťování škol – spolupráce aktivních škol a školských zařízení v oblasti VUR se školami, které začínají realizovat VUR, propagace on-line publikace Ekologická výchova Olomouckého kraje na příslušný školní rok, dalších metodických materiálů, odborných informací a konaných akcí. Tato platforma částečně pokrývá několik výše navržených opatření, především posílení kapacity VUR a zlepšení informovanosti. Bude místem setkávání a výměny zkušeností pedagogů všech druhů škol.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

14) Spolupráce se subjekty VUR z dalších krajů, sdílení zkušeností v rámci OLK a mezi kraji

Na základě vyhodnocení potřeb sdílet zkušenosti mezi subjekty VUR a školami v rámci OLK a navázat spolupráci se subjekty VUR z dalších krajů, primárně za účelem výměny zkušeností a inspirace jejich aktivitami. V případě potřeby je žádoucí i aktivní spolupráce na společných projektech.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO

15) Cílená metodická podpora pro vybrané subjekty

Na základě identifikace specifických potřeb různých školských zařízení zajištění cílené metodické podpory ve formě zpracování metodiky, metodických seminářů. Může se jednat o podporu lesní pedagogiky a aplikaci jejích principů v rámci fungování běžných mateřských škol nebo i vyšších stupňů škol nebo podporu mezinárodního programu Ekoškola, který nabízí metodiku, jejíž výsledky a dopady na VUR jsou ověřené ve všech typech škol.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ

16) Začleňování VUR do koncepčních materiálů kraje

Konzultační činnost při tvorbě a implementaci koncepčních materiálů kraje, dohled nad začleňováním témat VUR do těchto dokumentů.

Zaměření dle typu subjektu: OLK

5.2.4 Finanční podpora VUR

Odůvodnění

Oblast financování je nejvíce akcentovaným tématem v rámci provedeného dotazníkového šetření. V rámci uzavřených otázek přibližně 54 % respondentů hodnotí finanční podporu ze strany Olomouckého kraje jako dostatečnou. V otevřených otázkách zněla potřeba navýšení financování aktivit VUR ze strany kraje ještě silněji. Celkem 74 % respondentů by v oblasti VUR přivítalo finanční podporu ze strany kraje na aktivity různého zaměření, od provozních výdajů a cestovného až po investiční projekty. Finanční požadavky je možné obecně rozdělit na podporu investičních akcí, dále plošné finanční prostředky (náklady na provoz a mzdy) na aktivity VUR a konečně příspěvky na nákup výukových materiálů či realizaci osvětové činnosti.

Popis opatření

Opatření se zaměřuje na podporu financování aktivit v oblasti VUR od financování nákupu školních pomůcek a učebnic pro pedagogické pracovníky i děti a žáky, přes financování osvětové činnosti (pořádání zavedených akcí, např. Krajské konference EVVO, soutěží) až po financování infrastruktury.

Realizace opatření bude financována z následujících zdrojů:

- rozpočet Olomouckého kraje,
- zdroje MŽP ČR - Národní program Životní prostředí (NPŽP) podporuje projekty a aktivity přispívající k ochraně životního prostředí v České republice z národních zdrojů,

- Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV), případně na něj navazující Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK),
- další zdroje.

Provázanost se SWOT analýzou:

-1, -2, !1, !2, !3

Aktivita

17) Finanční podpora činnosti ekocenter, NNO, škol a školských zařízení aktivních v oblasti VUR

Finančně podporovat činnost ekocenter, zejména festivalu Ekologické dny Olomouc, škol a školských zařízení a dalších organizací v oblasti VUR na základě předložených projektových záměrů, které reflektují potřeby kraje v této oblasti.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, školská zařízení, NNO

18) Finanční podpora akcí, které přispívají k rozvoji environmentální gramotnosti občanů

Podpora konání akcí, které přispívají k rozvoji gramotnosti široké veřejnosti v oblasti vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Jednotlivé akce budou vytipovány ve spolupráci se subjekty VUR v kraji na základě vyhodnocení efektivity vynaložených prostředků vzhledem k dopadu aktivity na veřejnost.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, NNO, veřejnost

19) Finanční podpora krajské konference VUR

Finanční podpora každoročně pořádané krajské konference VUR, která je určená pro ředitele a pedagogické pracovníky mateřských, základních a středních škol a koordinátory VUR Olomouckého kraje.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ, školská zařízení

20) Finanční podpora soutěže Zelená škola Olomouckého kraje

Poskytnutí finančního příspěvku ze soutěže „Zelená škola Olomouckého kraje“ pro mateřské, základní a střední školy, které se aktivně zapojují do realizace školního environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v Olomouckém kraji.

Zaměření dle typu subjektu: MŠ, ZŠ, SŠ

6 Přílohy

6.1 Dotazník ke zpracování nové koncepce VUR pro Olomoucký kraj

1. Jaký je Váš věk?

- a) do 30 let
- b) 31–45 let
- c) 46–55 let
- d) více než 55 let

2. Jak dlouho pracujete v oblasti vzdělávání?

- a) méně než 3 roky
- b) 3–10 let
- c) 11–20 let
- d) více než 20 let

3. Na které pozici momentálně pracujete (možnost více odpovědí)

- a) učitel/ka MŠ
- b) učitel/ka ZŠ
- c) učitel/ka SŠ
- d) ředitel/ka MŠ
- e) ředitel/ka ZŠ
- f) ředitel/ka SŠ
- g) koordinátor/ka EVVO
- h) pedagog DDM anebo SVČ
- i) jiné, prosím uveďte

4. V případě, že pracujete jako učitel/ka MŠ/ZŠ/SŠ nebo pedagog DDM/SVČ, věnujete se ve své výuce oblasti environmentální výchovy nebo udržitelnému rozvoji?

- a) ano, témata EVVO tvoří převážnou část obsahu výuky, kterou vedu
- b) ano, témata EVVO jsou jen doplňkem obsahu výuky, kterou vedu
- c) ne, tématům EVVO se ve své výuce nevěnuji

5. Jak moc se Vy sám/a zajímáte o téma životního prostředí a udržitelného rozvoje?

- a) Rozhodně se zajímám
- b) Spíše se zajímám
- c) Spíše se nezajímám
- d) Rozhodně se nezajímám
- e) Nevím

6. Jak moc se zajímají vaši žáci (včetně dětí v mateřských školách a DDM) o životní prostředí a udržitelný rozvoj?

- a) Rozhodně se zajímám
- b) Spíše se zajímám
- c) Spíše se nezajímám
- d) Rozhodně se nezajímám
- e) Nevím

7. Jaká témata v oblasti environmentálního vzdělávání preferujete? Použijte pro své hodnocení škálu od 0 do 6, kde 0 znamená vůbec nepreferuji a 6 znamená velmi preferuji. Pokud u některého tématu neumíte odpovědět, nevádí, řekněte, že nevíte. I to je pro nás vítaná informace.

	0	1	2	3	4	5	6
a) klimatická změna							
b) čistota ovzduší							
c) sucho v krajině							
d) odpadové hospodářství							
e) udržitelný rozvoj							
f) ochrana přírody							
g) ochrana půdy							
h) obnova a rozvoj kvalitní obecní/městské zeleně							
ch) šetření vodou							
i) hospodárný a ekologický provoz školy							
j) šetření energií							

8. V případě, že Vy sám/a v současnosti pracujete v oblasti environmentálního vzdělávání a osvěty, které z následujících aktivit vztahujících se k oblasti EVVO sami realizujete?

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nevím
a) Environmentální osvětové akce zaměřené především k významným ekologickým dnům (Světový den životního prostředí, Den stromů, Den slunce, Mezinárodní den bez aut) a k aktuálním problémům daného regionu					
b) Dlouhodobé (několikaměsíční, celoroční) školní projekty EVVO					
c) Budování spolupráce s dalšími školami v oblasti EVVO, vytváření a realizace společných projektů škol					
d) Organizace školní soutěže s tematikou EVVO pro děti a žáky					
e) Tvorba environmentálních materiálů s ekovýchovnou tematikou (výukové, informační a vzdělávací materiály, periodika, publikace, DVD aj.)					
f) Budování přírodních učeben EVVO					

g) Zhotovení, opravy, údržba a provoz terénních informačních zařízení včetně naučných stezek					
h) Budování sítí s ostatními subjekty – obcemi, NNO, vysokými školami, v oblasti EVVO					

9. Realizujete jiné aktivity vztahující se k oblasti EVVO, které nejsou uvedeny v otázce č. 8? Prosím, uveďte.

10. V případě, že pracujete jako pedagog environmentální výchovy a vzdělávání, využíváte on-line publikaci "Ekologická výchova Olomouckého kraje – Přehled vzdělávacích aktivit pro školy a školská zařízení ve školním roce 2020/2021"?

- a) Ano
- b) ne

11. Považujete následující podmínky pro výuku environmentální výchovy na vašem pracovišti za dostačující?

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nevím
a) Rozsah výuky biologie/přírodovědy/přírodopisu					
b) Personální kapacity					
c) Zájem dětí a žáků					
d) Připravenost on-line výuky					
e) Výukové materiály					
f) Podpora ze strany kraje (příp. obce)					
g) Podpora vedení pracoviště					

12. Jak hodnotíte dosavadní podporu/roli/činnost Olomouckého kraje v oblasti environmentálního vzdělávání a osvěty

	Rozhodně dostatečná	Spíše dostatečná	Spíše nedostatečná	Rozhodně nedostatečná	Nevím
a) Finanční podpora environmentálního vzdělávání na školách a zařízeních neformálního vzdělávání Olomouckého kraje					

b) Informační role a osvětová činnost OLK směrem k širší veřejnosti					
c) Komunikace Olomouckého kraje směrem ke školám a školním zařízení					
d) Celkové tematické zaměření grantové podpory OLK					

13. Jakou podporu v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty byste od kraje přivítal/a?

Uvedte, prosím, alespoň jeden konkrétní návrh. Jestli je to možné, prosím, uveďte zároveň předpokládaný objem finančních prostředků potřebných na jeho realizaci.

14. Do jakých projektů a akcí, které Olomoucký kraj pořádal nebo na kterých se organizačně podílel, jste se zapojil/a?

Uvedte (i přibližné či neúplné) informace, na které si vzpomenete (například název, téma aj.)

15. V nové koncepci vzdělávání k udržitelnému rozvoji se chceme zaměřit i na další témata. Které z následujících považujete za důležité?

	Rozhodně ano	Spíše ano	Spíše ne	Rozhodně ne	Nevím
a) Podpora lesní pedagogiky					
b) Vytváření komunitních center na školách					
c) Navýšení počtu koordinátorů EVVO v oblasti vzdělávání k udržitelnému rozvoji					
d) Podpora dalšího vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků					

16. Existují podle Vás další oblasti/aktivity, které by měly být koncepcí podpořeny a zatím se jim nevěnuje dostatečná pozornost?
